

Sveriges Dövas Riksförbund

dövas

nr 1 - 2009

TIDNING

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Sluta vifta med händerna!

Kränkande domaruppmaning mot döva i tingsrätt

Elever om varslen av döv- tolkar vid universitetet:

Hot mot vår utbildning

Enhetligt tolksystem i sikte

Utgivning 2009

Nr	Manusstopp	Utgivning
2	fre 6 mars	to 2 april
3	fre 17 april	to 14 maj
4	fre 22 maj	to 18 juni
5	fre 7 aug	to 3 sept
6	fre 11 sept	to 8 okt
7	fre 16 okt	to 12 nov
8	fre 20 nov	to 17 dec

Prenumeration och adressändring

medlem@sdrf.se
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03
Prenumerationspris 300 kr/år

REDAKTION

Adress

Dövas Tidning, SDR
Förmansv. 2, plan 6
117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

Ansvarig utgivare

Helena Fremnell Ståhl

Chefredaktör

Åsa Möller
asa.moller@sdrf.se
taltelefon/SMS: 0708 40 45 41
fax: 08-649 90 46

Reportrar

Tomas Lagergren, Örebro
tomas.lagergren@sdrf.se
3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se
3G-mobil 0738 333060

Frilansreportrar

Lennart Tjärnström
lennart.tjarnstrom@sdrf.se
texttelefon: 08-649 71 03
3G-mobil 0735 009769

Layout

Åsa Möller

Annonser

Bokas och lämnas till
Björn Holmberg
Box 70, 548 22 Hova
telefon 0506-351 26
fax 0506-301 67
sdrannons@sdrf.se

Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till redaktionen

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Hedemora Tryck
ISSN 1402-1978

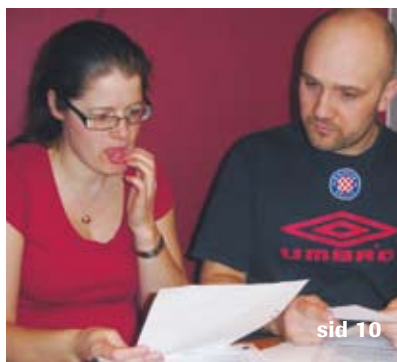
sid 24

sid 6

sid 25

sid 10

sid 22

sid 14

Innehåll

OMSLAG: STUDENTER VID GÖTEBORGS UNIVERSITET. (FOTO: TOMAS LAGERGREN)

4 *Universitetstolkar sägs upp – oro bland döva studenter*

6 *Äldreboende för döva i Stockholm – klart 2010*

7 *Tingsrättsdomare anmäld för diskriminering*

9 *Teckenspråket hotat – nu startar ny kampanj*

11 *Enhetligt tolksystem i sikte*

12 *Alexander Graham Bell's konflikt med döva i USA*

14 *Dövmedvetandets historia på Nionde Dövfilmfestivalen*

16 *Tufft klimat för döva i Nepal*

19 *Inför kongressen: Vilka frågor vill medlemmarna prioritera?*

20 *UNG: Dags för dövinstitut på universitetsnivå*

23 *FÖRBUND & FÖRENING: Rekordmånga motioner*

24 *RAPPORT: Döva i Laos behöver oss*

26 *DEBATT: "En för alla, alla för en?"*

28 *INSÄNDARE: Sanningskommission behövs om orala eran*

30 *Vinnare av Julkrysset och Tipselvan*

30 *KRÖNIKA: Var finns SDR:s Barack Obama?*

Tolkning hos psykologen - en känslig fråga

I helgen var jag i Oslo på en nordisk konferens om psykisk ohälsa för döva. Det var många bra föreläsningar som stärkte mig i min uppfattning att man ska lyssna på döva när det gäller teckenspråk och kommunikation. Många döva har försökt visa att de vet och har rätt men blir inte trodda av hörande.

På konferensen tog man upp om hörande psykologer som inte är så bra på teckenspråk, och inte vet hur teckenspråket är uppbyggt med mimik t ex, och pga denna okunskap ger döva fel diagnos. Den amerikanske psykologen Neil Glickman betonade att det är viktigt att hörande psykologer behärskar teckenspråk och har goda kunskaper om dövas kultur för att kunna behandla döva med psykiska sjukdomar. Det är stor risk för missförstånd och fel diagnos på grund av missar i kommunikationen.

Att använda teckenspråkstolk kan också medföra svårigheter. Det är känsligt att prata ut via tredje person, dvs tolk. Det blir integritetsproblem då man ofta får samma tolk i andra sammanhang. Glickman sa också att många i hälsovården inbillar sig att bara man har teckenspråkstolk så är döva trygga, men så enkelt är det ju inte.

Jag tänker t ex på om en döv får samma tolk till ett svårt samtal hos psykolog, som vid barnens utveck-

lingsamtal. Tolken var med vid psykologsamtalet, och vet om vad den döva går igenom, och då blir det svårt att nästa gång vara naturlig och visa att man är en bra förälder. Man får en känsla av att anonymiteten minskar, trots tolkens tystnadsplikt. Det är dags att vi kräver direkt kommunikation med psykologer och kuratorer som kan teckenspråk flytande.

Bristen på döva professionella inom hälsovården är stor. Jag hoppas att fler döva utbildar sig så att vi slipper "den tredje personen" när vi samtalar med psykolog eller kurator. I kommande nummer av Dövas Tidning kommer vi att berätta mer från konferensen om psykisk ohälsa för döva.

Ett annat område som oroar mig är kvalitén på tolkningen vid yrkesmässiga möten med myndigheter och andra. Hur kan man lita på att tolken avläser och översätter rätt? Det händer att våra hörande kolleger blir tvungna att avbryta mötet för att rätta till tolkning som blivit helt fel. Detta är allvarligt, eftersom det riskerar att stämpla oss döva som inte så kunniga. Vårt anseende sjunker, inte på grund av oss utan på grund av att tolkningen inte fungerar perfekt. Ju fler döva som blir professionella i sitt yrke, ju större krav måste vi ställa på tolkningen och tolkarna.

ANNA-LENA OLEHN, STYRELSELEDAMOT SDR

SDR hemsida: www.sdrf.se
Information: info@sdrf.se

SDR Stockholm
Adress:
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Texttel. vxl: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
Adress:
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Lars-Åke Wikström
law@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 63
3G-mobil 0735 033349

Informationschef
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.se
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Generalsekreterare
Tord Lind
tord.lind@sdrf.se
Texttelefon 08-4421480
Mobil/SMS 0738 371794

Material till Slingan
slingan@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli stödmedlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Taltelefon 0247-140 65
Texttelefon 0247-100 24
Fax 0247-141 35

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västansviks Folkhögskola
Box 300, 793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 01
Taltelefon 0247-641 00
Fax 0247-101 65
www.sdrf.se/vv

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Angelica Holmer och Alexander Rabnor .

Studenter oroliga när Göteborgs universitetstolkar sägs upp:

Hur ska tolkningskvaliteten säkras?

I början av december fick de tre döva studenterna vid Göteborgs universitet veta att deras tolkar skulle sägas upp. Tolkar skulle köpas utifrån. Det kom som en total överraskning:

– Vi fick veta det av tolkarna, trots att de fått munkavle, berättar Alexander Rabnor, en av två studenter på universitet som DT har träffat.

TOLKFRÅGAN GÖTEBORGS UNIVERSITET

Alexander Rabnor studerar till lärare, medan Angelica Holmer studerar till tandhygienist. Alexander har studerat vid universitet i två och ett halvt år. Angelica har bara gått en termin. De delar samma oro:

– Vad händer nu, undrar båda två.

Alexander berättar för DT att de försökt få till en dialog med Mats Edvardsson, chef på universitetets studentavdelning, som tog beslutet. Men det har inte gått så bra:

– Vi har ännu inte fått kontakt.

Viktigt med erfarenhet

De ser ganska oroliga ut efter en månad i osäkerhet. Oroliga över hur det påverkar deras studier. Både Alexander och Angelica är upprörda. De har inte fått något stöd av studentkåren:

– Jag har pratat med dem, men de verkar ha fått beslutsfattarens gehör, berättar Alexander.

– Min uppfattning är att de bara vill spara in på oss, flikar Angelica in.

Angelica menar att värdet i att de två får en bra utbildning inte kan mätas i pengar – deras utbildning ska ju resultera i något livslångt. Alexander frågar sig om den som tagit beslutet har förstått vikten av att ha specialiserade tolkar – de som vet hur man ska tolka en adekvat undervisning.

– Det är inte bara att ringa efter någon tolk.

Både Alexander och Angelica tror det kommer att

påverka kvaliteten drastiskt. Tolkarna på universitet har erfarenheten som krävs, menar de.

– De har jobbat här i flera år och vet vad de gör. Och vi vill också ha samma tolkar hela tiden, eftersom man bygger upp ett samspel, en relation under studietiden. Bland annat kan det handla om begrepp som inte har några tecken. Då kan vi komma överens om tecken som vi använder under studietiden.

De frågar sig hur det blir om de får nya tolkar hela tiden. De tror att det kommer att bli mycket krångel. För då måste de förklara begreppen om och om igen, något de inte vill göra.

– Dessutom måste vi fixa mer med bokningar av tolkar än vad vi behöver idag, spår Angelica.

Vill fokusera på studier

Alexander berättar att de kan få tolk samma dag till ett grupparbete som måste göras fort. Den möjligheten kanske inte finns när systemskiftet sker. Han påpekar att Örebro fått det sämre sedan de omorganiserade. Angelica vill inte att samma sak ska hända:

– Jag vill bara fokusera på mina studier och slippa behöva boka tolkar i förväg som studenterna i Örebro tydligen gör. Jag vill studera på samma villkor som andra!

Alexander anser att det var dåligt att bara bestämman utan att fråga studenterna. De känner sig överkörda. Det handlar om deras utbildning, en investering i framtiden; den utbildning de går nu ska resultera i jobb en dag. De undrar också hur tolkningskvaliteten ska säkras, när nu universitetets tolkar sägs upp.

– Vem ska göra det? undrar de.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Mats Edvardsson, chef för studentavdelningen vid Göteborgs Universitet.

Behovet måste få styra

– De fasta kostnaderna som universitetet har för tolkarna är inte logiska. Behovet ska styra.

Det säger Mats Edvardsson, chef för studentavdelningen vid Göteborgs universitet.

– Idag har vi tre studenter som behöver teckenspråkstolk. Och vi har tio tolkar anställda. Det är för många, menar Mats Edvardsson, som bestämt att säga upp tolkarna och upphandla tolkar utifrån istället. Då kan han lättare bestämma antalet från termin till termin, från år till år.

TOLKFRÅGAN GÖTEBORGS UNIVERSITET

• Hur många tolkar anser du idag behövs på universitetet?

– Kanske sex stycken, det beror på vilken utbildning och undervisningsvolym studenterna har.

• Så det är av praktiska och inte ekonomiska skäl du genomför det här?

– Ja, för nästa termin har vi kanske inte en enda student med behov av teckenspråkstolkning. Under 2008 köpte vi till exempel in skrivtolkar för vissa studenter – cirka 800.000 kronor över budget. Men så såg behovet ut för det året, säger Mats.

• Jag har träffat två av de tre studenterna, de är oroliga för att denna modell ska göra det sämre för dem – de undrar bland annat vem som ska kvalitetssäkra tolkningen. Idag har universitetet egna tolkar som är specialiserade på akademisk nivå. Sedan kanske de får in tolkar som inte klarar av att gå in och tolka direkt på adekvat nivå. De vill ha tolkar som de vet klarar av den nivån. Förstår du deras oro?

– Ja, jag förstår att de är oroliga. Vi ska upphandla auktoriserade tolkar som har erfarenhet av akademisk undervisning i den omfattning som studenterna behöver. Vi kommer att ställa höga krav, en tolk ska kunna klara av att tolka på engelska också, bland annat, säger Mats och pekar på att samma trend syns i de andra universiteterna i landet:

– De flesta universitet gör så idag. Få har tillsvidareanställda tolkar. Men beroende på att en student kan gå en lång utbildning blir tolkarna kvar länge. Och vi är ett av de universitet som inte haft lika många döva studenter som till exempel Örebro och Stockholm historiskt sett haft. Vi har haft sju studenter som mest, berättar Mats.

• Eleverna kan alltså få samma tolkar under hela studietiden, menar du?

– Idealt vore det bäst. Vi måste ju planera för varje students behov på lång sikt. Dock ingen garanti – en tolk kan ju sluta och så är det idag.

Generellt sett gör studieavdelningen samma bedömning av andra funktionshindrades behov. Mats Edvardsson utvecklar sitt resonemang:

– I år har vi en enda student som behöver flera olika pedagogiska stödformer. Nästa år kanske ingen. Vi kan inte låsa en viss form av pedagogiskt stöd med fasta kostnader.

Förstår oron

• Studenterna säger att ni kört över dem. De har bett om att få träffa er och få en dialog. Blir det någon dialog?

– Ja, vi ska snart ha ett möte med studenterna och gå igenom detta.

• När genomförs omorganiseringen?

– Med start i mars. Tolkarna har fått en uppsägningstid fram till mars 2010. Vi kommer inte att förändra organisation över en natt, det kommer att bli en övergångsperiod. Vi börjar upphandla i vår, berättar Mats Edvardsson och betonar att de studenter som studerar idag vid universitetet inte behöver vara oroliga.

– Vi gör allt för att alla våra studenter ska få ett bra pedagogiskt stöd – döva som kommer in på Göteborgs Universitet ska få tolk, garanterar han.

TOMAS LAGERGREN

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Döv i Skåne får hjälp med sitt läskmissbruk

■ En kvinna i medelåldern från Skåne har under många år förätit sig och druckit så stora mängder Coca-Cola att hon blivit inlagd på akuten för åldersdiabetes och högt blodtryck. Hon vill få hjälp att bryta sitt kalorimissbruk, som orsakat både psykiska och fysiska problem. Det är enligt henne direkt kopplat till hennes dövhet.

Efter avslag hos kommunen och länsrätten gav kamarrätten henne rätt. Nu kan hon få specialisthjälp på privatklinik av personal som känner till döva sedan tidigare.

Enligt uppgift i Sydsvenska Dagbladet, är det dock möjligt att kommunen kommer att begära prövningstillstånd hos regeringsrätten.

TL

Första döva parlamentsledamoten i Österrike

■ Helene Jarmer blir parlamentsledamot för de Gröna (motsv. Miljöpartiet) när hon efterträder Ulrike Lunacek, som ställer upp i EU-valet.

FOTO: TOMAS LAGERGREN

38-åriga Helene växte upp i Wien med döva föräldrar, hennes mamma arbetade som modedesigner och pappa var skulptör. Helene själv tapade hörseln vid en bilolycka när hon var två år. Som politiker vill hon argumentera för att tolkbristen i Österrike ska bort. I Österrike finns idag endast runt 80 tolkar. Vidare vill hon jobba med jämställdhetslagen och förbättra den. I Österrike är den tandlös, menar hon.

TL

Signmark nära Euroschlagerfinal – knapp förlust mot Waldos People

■ Döva i Finland hade schlagerfeber för en gångs skull i år. Skälet till febern kan tillskrivas döve Marko Vuoriheimo, mannen som är frontfigur för rapgruppen Signmark.

Signmark ställde upp i årets schlagerfestival, med låten Speakerbox, som Signmark sjöng tillsammans med Ismo Ikonen. Och de kom långt – ända fram till finalen där man förlorade med knappa 4 procent mot Waldos People, som fick 45 % av rösterna.

Signmark har i skrivande stund uppträtt i ett tiotal länder i världen och har varit flera gånger i Sverige, bland annat på Dövas Dag i Vänersborg 2007. Gruppens nästa projekt är ett nytt album på engelska och sång på amerikanskt teckenspråk, ASL.

TL

Positivt besked för äldre döva i Stockholm:

Äldreboende byggs i Skärholmen – klart 2010

Ritningarna stod klara för ett äldreboende i Älvsjö. Men planerna kullkastades genom att Länsstyrelsen sa nej. Sen dök fastighetsbolaget Micasa* upp. Bolagets styrelse har beslutat att låta en av deras fastigheter i Skärholmen bli skräddarsydd för äldre döva.

För Britt Karmgård, eldsjäl i frågan, kom beskedet som en skänk från ovan.

Det har varit många turer under projektets gång som Stockholms Dövas Förening (SDF) drivit för att få till stånd någon form av boende för sina äldre medlemmar. Ett boende med teckenspråkig miljö på äldre dagar har inte varit självklart för landets döva pensionärer. Nu har man alltså äntligen fått ett löfte om detta i Stockholm. SDF önskade sig visserligen allt under ett tak, men så blir det inte riktigt. Ett särskilt vårdboende förläggs i Hökarängen, medan seniorboendet hamnar i Skärholmen:

– Vårdboende innebär att de som bor där behöver och har tillgång till vård dygnet runt. Man har helt enkelt sådana vård- och omvårdnadsbehov att man

inte längre kan bo själv, och hjälpinsatser som hemtjänst inte är tillräcklig, förklarar Britt Karmgård.

– På det boende som byggs i Skärholmen ska det finnas utrymmen för gemensamma aktiviteter med mera, säger Britt Karmgård som tycker att det känns både roligt och spännande att se projektet ros i hamn om cirka två år.

• Hur många platser kommer att finnas på Skärholmen?

– Exakt vet vi inte idag. Det är 35 lägenheter nu men det blir nog 33 lägenheter eftersom ett personalrum behövs och det finns önskemål om ett övernattningsrum. Eventuellt färre om det blir ett par treor också.

• Projektet har stött på motgångar förr. Tror du det blir av nu?

– Som det ser ut idag finns det ingen anledning att tro något annat, säger Britt.

Och intresset är stort. Idag har 100 döva visat intresse för boendet i Skärholmen. Av dem är det ca 60 som vill flytta till seniorboendet i Skärholmen när det står klart.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Britt Karmgård.

**MICASA – Ett fastighetsbolag som drivs av kommunen. De förvaltar sedan år 2000 Stockholms Stads bostäder för äldre. Micasa äger idag sammanlagt 127 s.k. omsorgsfastigheter och omsätter 830 miljoner om året. Fastigheterna innehåller seniorbostäder, sjukhem, servicehus och gruppboendestäder.*

ANNONSER

Mo Gård Folkhögskola

"MOT NYA MÖJLIGHETER"

Mo Gård Folkhögskola erbjuder en individuellt anpassad utbildning för personer som kommunicerar på teckenspråk eller som använder andra alternativa kommunikationsformer.

MO GÅRD FOLKHÖGSKOLA I SKÅNE SÖKER LÄRARE

Lärare med bred kompetens

Till vår nyetablering i Skåne höstterminen 2009 söker vi lärare med kompetens att undervisa i bland annat svenska, SO, teckenspråk och matematik. Tjänsterna är på heltid och innebär bl.a. planering, genomförande och utvärdering av pedagogiskt arbete enligt individuella planer. Bred kompetens inom flera ämnesområden är meriterande.

Kvalifikationer

Du har slutförd Lärarutbildning med inriktning grundskola eller gymnasium och med godkända betyg. Du förutsätts, förutom formell ämneskompetens, ha goda kunskaper i teckenspråk samt kunskap om teckenspråket som kommunikationsform. Kunskaper om funktionsnedsättningar samt pedagogisk kompetens omkring undervisning/ lärande/ utveckling för personer med funktionsnedsättningar är meriterande.

Då våra lärare fungerar i nära samarbete, fäster vi stor vikt vid den personliga lämpligheten. Vi förutsätter god samarbetsförmåga, flexibilitet, hög grad av självständighet samt eget ansvarstagande.

För mer information kontakta:

Michael Karlsson, Rektor
Mo Gård Folkhögskola, Box 76, 612 22 Finspång
Telefon: 0122-248 01, Texttelefon: 0122-248 80
E-post: michael.karlsson@mogard.fhsk.se
Besök gärna vår hemsida: www.mogard.se

Sista ansökningsdag 20 mars 2009

Bad döv sluta "vifta med händerna" under rättegångstolkning

Teckenspråkläraren och konsulten Lars-Gunnar Möllefors ledde i höstas en fortbildningskurs för tolkar i rättstolkning. När gruppen lyssnade på en rättegång i tingsrätten hände något ovanligt. Domaren avbröt förhandlingarna och bad dem sluta "vifta med händerna". Han är nu anmäld till JO* och DO*, för diskriminering.

Lars-Gunnar Möllefors. FOTO: PRIVAT

Ett naturligt inslag i kursen i rättstolkning var ett studiebesök på hovrätten i Göteborg.

– Där fick vi ett väldigt fint bemötande. Vi hade upprättat en kontakt innan, eftersom den rättegången inte var öppen för allmänheten. Men den blev klar snabbt, vi hade blivit färdiga innan lunch, vilket var långt före beräknad tid. Rättegången var tänkt att hålla på fram till 16.00. Efter en frågestund inne i hovrätten bestämde vi oss för att besöka tingsrätten i närheten efter lunch, berättar Lars-Gunnar.

Tingsrätten behövde inte kontaktas i förväg, eftersom rättegångarna där är öppna för allmänheten. Sagt och gjort. De klev in i en stor rättsal, med över tio bänkrader i åhörarsalen. För att inte störa satte gruppen sig längre bak i den nästan tomma rättsalen. Bara några få andra personer satt och hörde på. Rättegången som pågick var ett misshandelsmål. Efter en kort stund avbröt domaren, Staffan Rydholm, förhandlingarna och bad tolken som tolkade den pågående rättegången att sluta "vifta med händerna".

– Vi blev ställda. Enligt lagen får vem som helst sitta och höra på en rättegång i tingsrätten och dessutom få den på sitt språk. Jag har rätt att få hänga med. Nu fråntogs jag den rätten, säger Lars-Gunnar.

Tolkade – mellan bänkraderna

Resten av rättegången tolkades mellan bänkraderna, så att ingen annan än den egna gruppen skulle se. Efteråt gick tolkarna fram till två nämndemän och sa att de enligt lag har rätt att översätta vad som sägs i rättsalen. Nämndemännen kände till detta och höll med, men hänvisade till domaren Staffan Rydholm, som de senare lyckades få fatt på. Lars-Gunnar Möllefors upplevde att han var mycket kylig mot dem.

– Han sa ungefär såhär: "Ni måste förstå att döva inte fullt ut kan delta som andra i samhället. Det är bara att acceptera. Det är likadant som att man inte kan ha en blind nämndeman, eller hur?".

Lars-Gunnar blev så djupt kränkt av detta uttalande och hela situationen att han anmälde både tingsrätten och domaren för diskriminering. Han kontaktade SDR:s intressepolitiska sekreterare Suzanne Albihn, som hjälpte till med anmälan.

Förtroendet i botten

Lars-Gunnar rekommenderar att man kan vända sig till SDR för hjälp med anmälan om man blivit kränkt eller diskriminerad.

– SDR har varit ett ovärderligt stöd, säger Lars-Gunnar, som mått dåligt av detta.

• Hur känner du inför anmälan?

– Förtroendet för Sveriges rättssystem är i botten nu, säger Lars-Gunnar, som innan dess trott på det svenska rättssystemet. Idag tvivlar han.

När DT ringde upp domaren Staffan Rydholm för en kommentar om händelsen i tingsrätten var han mycket kortfattad och ville inte kommentera ärendet ytterligare, mer än att han bekräftar att han fått motta en anmälan:

– Ja jag vet att en "dövstum" har anmält mig för justitieombudsmannen och justitieombudsmannen har pratat med mig, därmed är saken utagerad från min sida.

• Men du har sagt åt en döv att sluta "vifta på händerna". Trots att han enligt lag har rätt att lyssna på din rättegång på det språk han kan och att rättegången var öppen för allmänheten?

– Jag har inga ytterligare kommentarer, säger han till DT och lägger på luren.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

FOTNOT: Diskrimineringsombudsmannen, DO har tagit sig an fallet. Fallet har också anmälts till Justitieombudsmannen, JO. Beslut har inte fattats i skrivande stund.

* JO – Justitieombudsmannen

* DO – Diskrimineringsombudsmannen

Katri Linna – ny Diskrimineringsombudsman

■ Den nya Diskrimineringsombudsmannen (DO) heter Katri Linna. Hon är jurist och leder sedan 1 januari 2009 myndigheten som är ett resultat av sammanslagningen av Handikappombudsmannen, Jämställdhetsombudsmannen och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. Samtidigt som DO tar form, har en ny diskrimineringslag kommit. Den omfattar diskriminering som har med kön, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder och könsöverskridande uttryck eller identitet att göra. Enligt DO ger den sammanhållna lagstiftningen ett förstärkt skydd mot diskriminering.

NM

I KORTHET

Döv utses till brandchef i Yukon, USA

■ Döve Mark Kite utsågs till chef för en brandstation med frivilliga medarbetare i ett litet samhälle, Yukon, i delstaten Pennsylvania. Mark Kite är troligtvis den förste döve brandchefen i USA, skriver Tribune-Review. Han började 1977 som brandman med vad han trodde var mest passande för honom: Köra brandbilar. Det har han gjort sedan dess. På plats använder han och hans kollegor tecken i bullriga miljöer. Ett exempel: Tummen upp betyder mer vatten. I dag är Mark Kite 50 och säger att han aldrig hade blivit chef om inte tekniken utvecklats. Han har pagers, små mobilliknande apparater, som vibrerar när något händer. En av dem kopplas till en sänglampa och en vibrator. Han brukar vara först på plats, före sina hörande medarbetare.

Lästips: En döv frivillig brandman i USA bloggar: <http://blog.deafread.com/deaffirefighter/>

NM

Mera vatten, tack!

Kyss gjorde kvinna döv

■ En ung kvinna bosatt i södra Kina blev döv på vänstra örat efter en passionerad kyss med sin pojkvän. Hon fördes till sjukhus. Anledningen till hörsel-förlusten är enligt en läkare att kyssen minskade trycket i munnen och drog in trumhinnan. Händelsen ägde rum i december förra året. Kvinnans hörsel skulle återkomma efter cirka två månader. Enligt läkaren är kyssar mycket säkra. Dennes råd är att göra det med försiktighet, skriver Reuters.

FOTO: NICLAS MARTINSSON

Innerlig musikanter.

"Utsökt duett på Youtube!"

■ "På Youtube ligger den vackraste musikvideo jag sett. Jonglören och komikern Thorsten Andreassen ("Totte med bollarna") tolkar med djupaste allvar Louise Hoffstens "Med dina händer" på teckenspråk. Han sjunger verkligen med händerna. Innerlig musik uppstår."

UR DN:S NÄTUPPLAGA, LEIF FURHAMMARS TV-KRÖNIKA

Succé för databas med info om tillgänglighet

Fingerdjuret - tillgängligt på Naturhistoriska i Göteborg.

■ Personer som vill besöka en plats i Västra Götaland kan via en databas se hur tillgänglig den är ur olika aspekter innan de kommer dit. Om man klickar på symbolen "Svårt att höra", får man bland annat veta att Naturhistoriska museet i Göteborg kan till-

handhålla texthäften om utställningarna. Tillgänglighetsdatabasen som Västra Götalandsregionen tagit fram har blivit en succé. Andra kommuner och organisationer hakar på och vill göra samma sak.

Databasen kan hittas på vastsverige.com

NM

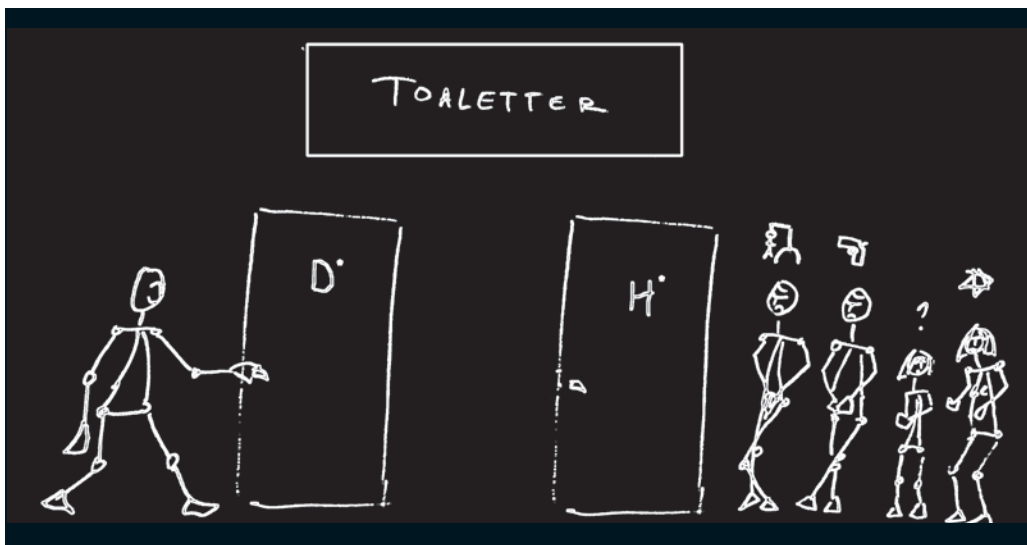
Visa att du kan teckna!

SDR har tagit fram en knapp att fästa på tröjan för dig som vill visa att du kan teckna.

Knappen kostar 10 kr + porto. Beställ på shop@sdrf.se

Och apropå tillgänglighet...

Ett av tillgänglighetsmålen 2010:

Damernas och Herrarnas tas bort på grund av könsdiskriminering.

I stället införs full tillgänglighet - Dövas och Hörandes.

TECKNING:
TOMAS LAGERGREN

Teckenspråket hotat – dags att agera!

...till
**Suzanne
Albihn,**

SDR:s intressepolitiska sekreterare och projektledare för SDR:s nya kampanj – Teckenspråkskampanjen som SDR ska driva fram till 2011. Men varför kampanja nu? Och hur har SDR tänkt driva kampanjen? Suzanne har svaren.

1 Varför kör ni igång en teckenspråkskampanj nu?
– SDR har kämpat i många år för teckenspråket och dess status och ställning i samhället. På riksplan har vi lyckats väldigt bra mot regeringar, riksdagen och myndigheter. Alla politiska partier har samma syn på teckenspråket. De är eniga om att teckenspråket är ett språk.

– Men vi har sett en trend ute i samhället som vi är oroliga för. Teckenspråket används inte fullt ut i förskolorna idag. De har inte mycket till teckenspråksmiljö – det är mer TSS* än teckenspråk där och det tycker SDR inte är bra.

2 Vad har hänt efter att teckenspråket godkänns av riksdagen som ett språk 1981?

– Mycket! Vi har fått en utredning om teckenspråkets ställning; den blev klar 2006. Det är ett viktigt dokument för oss. Och propositionen: Bästa Språket – en samlad svensk språkpolitik. Där står det att "I Sverige används förutom svenska språket och svenskt teckenspråk ett flertal andra språk.". Det innebär att riksdag och regering ser teckenspråket som ett språk bland andra. SDR har också jobbat mycket med FN-konventionen för funktionshindrade; där finns 50 artiklar. Av dem ingår fem artiklar där teckenspråket nämns. Man tar bland annat upp rätten till undervisning på teckenspråk för döva barn och språkidentitet. Vi har också den viktiga språklagen. Där står att det svenska teckenspråket är likställt med minoritetsspråken. I praktiken är teckenspråket accepterat, men det är det inte riktigt ute i samhället idag. Det läggs ned teckenspråkiga förskolor och i de som är kvar, använder man mer TSS än teckenspråk och ute i skolorna har teckenspråksmiljön försämrats.

– Orsaken är att över 90% av barnen idag CI* opereras. Föräldrarna vill gärna att barnen ska lära sig höra och tala, så att de "slipper" teckenspråket. Men i direktivet från regeringen står det att specialskolan ska ha en teckenspråkig miljö. Men det efterlevs inte fullt ut. Vi hörselorganisationer – SDR, SDU*, HRF*, UH*, FSDB* och DBU* ser de här barnen som döva och hörselskadade. De ska få tvåspråkighet – både teckenspråk och svenska under sin uppväxt, för att sen kunna välja vilket språk de föredrar att använda. För vi vet ju inte vilka som behöver teckenspråk eller svenska mer från början.

3 Hur har ni tänkt driva kampanjen?

– Sex tjänstemän på förbundet jobbar med kampanjen. De har olika ansvarsområden som t ex. sociala frågor, skola och utbildning, IT... Vi jobbar ju redan med såna frågor i vårt vardagliga arbete – att döva ska få det bättre i samhället. Men nu ska vi sätta fart med ett lyft för teckenspråkets status ute i

samhället, för vi ser att det håller på att försvagas. Vi kommer att samarbeta med Språkrådet och universiteten under kampanjen.

– Vi kommer också att hålla en språkmässa 2011 och ha pedagogiska dagar, den senare för pedagoger och personal som jobbar nära döva, för att öka deras medvetande och kunskap om dövas tvåspråkighet. Ha olika seminarier och mycket annat.

4 "Det behövs ett kunskapslyft", säger ni. På vilket sätt har ni tänkt lyfta kunskapen ute i samhället?

– Vi ska få ut kunskap om vad tvåspråkighet är. Om vad skillnaden är mellan TSS och teckenspråket. Och varför det är viktigt att döva barn får både svenska och teckenspråk parallellt. Vi kommer att informera på ställen som Hörselcentralen, BVC*, MVC*, träffa föräldrar och personal som jobbar med döva och hörselskadade barn i förskolor och skolor. Vi ska kampanja både på riksplan och regionalt. Vi ska ha en tät kontakt med dövföreningarna. Tanken är att vi ska få ut kampanjens syfte överallt. Lokalpolitikerna ska också uppvaktas.

5 Vilka fler berörs av er kampanj, förutom döva?

– Föräldrar till hörselskadade och döva barn, de som jobbar med barnen, beslutsfattare och tjänstemän på olika nivåer. De är ju ofta hörande. Vi ska informera dom intensivt. Även CI-teamen kommer att få träffa oss. Om vi inget gör, så kommer vi att bli bortskuffade. Därför kör vi denna kampanj.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

*TSS – Tecken Som Stöd

*CI – cochlea implantat

*SDU – Sveriges Dövas Ungdomsförbund

*HRF – Hörselskadades Riksförbund

*UH – Unga Hörselskadade

*FSDB – Föreningen Sveriges Dövblinda

*DBU – Dövblind Ungdom

*BVC – Barnavårdscentralen

*MVC – Mödravårdscentralen

Jenny Ek och Tomislav Madunic granskar den tjocka pappersbunten som rör den omtvistade ombildningen.

Jenny Ek och Tomislav Madunic efterlyser större flexibilitet i vardagstolkningen:

Vem kan planera sitt liv två veckor i förväg?

Jenny Ek och Tomislav Madunic ville köpa loss sin lägenhet i Stockholmsförorten Östberga. Paret gick på stämman som var avgörande om ombildningen skulle äga rum eller inte. Men tolk kom aldrig till mötet som blev stormigt efter SVT:s granskning av tvivelaktiga bostadsaffärer.

Jenny Ek och dottern Maya, hämtar post. En tid fick familjen så gott som dagligen uppmaningsbrev om ombildningen, antingen för eller emot.

Östberga har blivit rikskänt för debatten om försäljningen av allmännyttan. I november förra året gjorde SVT:s Uppdrag granskning program om bostadsmarknaden. En konsult sattes under luppen. Hon hade hösten 2007 lyckats genomföra sex ombildningar i Östberga som omfattade 500 lägenheter utan en enda proteströst.

Jenny Ek och Tomislav Madunic's fyrrarummare stod på nästa tur i ombildningsprocessen. Samma konsult hyrdes in för att sköta turerna.

Kallelsen till stämman kom sju dagar innan. När Jenny Ek beställde tolk, betonade hon för samordnaren hur viktigt det var för henne och sambon att tolk skulle komma till mötet.

– Vi ville få chans att ställa frågor, säger Jenny Ek.

Paret fick besked att ingen tolk kunde komma. Istället satt de och försökte förstå vad som sades. Stämningen var hätsk. Uppdrag Granskning hade bara fyra dagar tidigare sänts. Medlemmar, som sett programmet, blev upprörda och ifrågasatte konsul-

tens trovärdighet. Hon hade enligt det undersökande reportaget tystat ner ett antal nejroster och registrerat dem som jaröster.

När stämman skulle komma till punkten om ombildning, var antalet jaröster inte tillräckligt för att försäljningen av hyresrätter skulle kunna bli verklighet. Det var en seger för vissa, en förlust för andra.

– Det var frustrerande att vi inte kunde räcka upp våra händer och påverka, säger Tomislav Madunic.

Paret anmälde till patientnämnden för utebliven tolkning. Svaret de fick av tolkcentralen i Stockholm var att inga av deras egna tolkar var tillgängliga den söndagen stämman ägde rum. Samtliga tillfrågade entreprenörer kunde inte heller komma.

– De säger jämt att vi måste beställa tolk i god tid, helst två veckor innan. Men vem kan planera sitt liv så här långt i förväg? Vi är ju småbarnsföräldrar och kan omöjligtvis förutsäga allt, dundrar Jenny Ek, som menar att alla har rätt att vara fullvärdiga medborgare och inte ska behöva anpassa sig efter andra.

Det var inte första gången de inte fick tolk. En gång glömde en tolk bort babysimkursen. Och snickaren Tomislav Madunic är van vid att han inte alltid får tolk på sitt jobb.

– Det betyder mycket för mig att tolk kommer. När arbetsplatsmötet är över, kan jag fråga tolken om denna har tio minuter över till att tolka samtalen mellan mig och mina kollegor. Men det går inte alla gånger, säger han.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Tolksystemet kan komma att ses över

– utredning banar väg för enhetligt system

Landets tolkcentraler sägs ofta tolka begreppet vardagstolkning olika. Riktigt så enkelt är det inte, visar en utredning som Socialstyrelsen gjort. Den föreslår nu att hela tolksystemet ses över.

Tolkbehoven har förändrats över åren. Döva är delaktiga och aktiva i samhället som aldrig förr. Många gånger kommer de i kläm. En person som bor i ett landsting kan få tolk till en kurs på fritiden, medan en individ inskriven i ett annat landsting som till exempel vill lära sig keramik efter jobbet nekas tolk.

Att landets tolkcentraler inte alltid gör samma bedömningar, förklaras ofta med att de tolkar begreppet vardagstolkning olika. Men så enkel är inte bilden av verkligheten, visar socialstyrelsens utredning. Två tolkcentraler, som ger olika besked till samma typ av uppdrag, kan ha en gemensam syn på vad som är vardags-tolkning. Men i det fall där man nekas tolk, kan skälen vara resurs- eller tolkbrist och att tolkcentralen måste prioritera andra uppdrag som anses som viktigare.

Tolkning på fritid och i sociala sammanhang är landstingens ansvar. Några förtydliganden behöver inte göras på den

na punkt, anser Socialstyrelsen. Däremot är det oklart när det gäller vardagstolkning i arbetslivet. I princip får döva tolk på arbetsplatsmöten, men inte när de sköter sina arbetsuppgifter. En brukarorganisation i utredningen påpekar paradoxen: Jag får tolk kostnadsfritt när jag träffar min hörande massör. Men när en döv massör möter en hörande klient, måste massören betala för tolk.

Även andra oklarheter finns, till exempel vad gäller utbildning.

Socialstyrelsen föreslår att en offentlig utredning tillsätts med uppgift att se över hela tolksystemet till döva och hörselskadade, m.fl. grupper. Målet bör vara ett mer förenklat, samordnat och överskådligt system än dagens och att alla ska behandlas lika oavsett var i landet de bor. I dag är systemet för rörigt och svårtolkat med många betalningsansvariga, framhåller man.

NICLAS MARTINSSON

En brukarorganisation i utredningen påpekar paradoxen:

”Jag får tolk kostnadsfritt när jag träffar min hörande massör. Men när en döv massör möter en hörande klient, måste massören betala för tolk.”

Myndigheter långt från tillgänglighet 2010

■ Alla myndigheter ska vara tillgängliga 2010. Det är målet i den nationella planen för handikappolitiken. Men Handisam, myndigheten för handikappolitisk samordning, har gjort en rapport som visar att målet inte kommer att nås. Några av de brister som framförts är att tre av fem myndigheter inte har kollat eller ofullständigt tittat på hur alla kan ta del av deras skriftliga information, till exempel broschyrer.

Två av fem har inte tagit reda på hur deras webbplatser kan göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Högst alarmerande, menar Handisams generaldirektör, Carl Ålfvåg:

– Vi lever i ett informationssamhälle där tillgången till information och möjligheten att kunna kommunicera är en förutsättning för att kunna ta personligt ansvar, säger han.

NM

Carl Ålfvåg, Handisam.

Hallå där...

...Ragnar Veer, ombudsman hos SDR! Er tolkkanpanj gav resultat. Vad säger du?

– Jätteroligt att allt som börjat på gräsrotsnivå nu har kommit upp på minister-nivå. Socialstyrelsen har i sin utredning beskrivit den verklighet som vi redan känt till sedan en lång tid tillbaka.

• **Om tolksystemet blir generösare, blir det ändå fortsatt tolkbrist, står det i utredningen. Hur ska man lösa detta?**

– Det är en svår fråga som vi fortfarande diskuterar. Jag har testat på mig själv: När klarar jag mig utan tolk? Jag har kommit fram till att jag ändå behöver tolk i många situationer. Att kommunicera via tolk ger mycket mer än att vara utan. Ändå måste vi någonstans ha en gräns.

• **Om en myndighet vill träffa dig, så bör den enligt Socialstyrelsen stå för tolk-kostnaderna. Varifrån ska pengarna komma? Myndigheten kan ju inte budgetera tolkbehov.**

– Ja, det är motsägelsefullt. Samtidigt som Socialstyrelsen vill se ett förenklat tolksystem, blir det krångligt och byråkratiskt om många ska vara med och betala. Vi i SDR vill ha en enkel modell med få betalningsansvariga och en nationell huvudman som övervakar att tolkanvändarna behandlas lika i hela landet.

• **Det händer ju saker på tolkområdet. I Stockholms läns landsting ska all tolkning tas omhand av privata företag från och med 1 november 2009. Västmanlands län gör redan det. Hur ser du på det?**

– Möjligtvis kan motivationen hos tolkarna bli större när det är ökad konkurrens mellan tolkbolagen. Lite orolig är jag dock. Vad händer om priserna höjs kraftigt? Då blir det ju färre tolktimmar. Övriga landet kommer att följa noggrant hur det går för Stockholm och Västerås.

• **Vad ska SDR göra i tolkfrågan framöver?**

– Vi fortsätter lobba för att en offentlig utredning, som ser över hela tolksystemet, ska tillsättas. Problemen är akuta. Det gäller att göra något åt dem nu.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Bell och hans hustru Mabel, döv sedan treårsåldern.

Bell ringer första samtalet på den nyöppnade telefonlinjen mellan New York och Chicago, 1892.

Historien om

Bell's konflikt med döva i USA

Bell med sin första telefon.

Många människor har blivit berömda för en enda sak. Det hjälper inte att de också sysslat med mycket annat och haft bestämda åsikter på många områden. De blir ändå ihågkomna bara för en enda sak.

Alexander Graham Bell (1847-1922) är ett exempel. Om man frågar hörande vad de vet om honom svarar de flesta: Jo, det var han, som uppfann telefonen.

Och det är ju sant. Han fick patent på sin uppfinning 1876.

Döva vet ofta lite mer. De kan tillägga, att Bell hade en döv eller gravt hörselskadad mor och att han var gift med en kvinna, som hade förlorat sin hörsel i scharlakansfeber när hon var tre år gammal. Hon hette Mabel Hubbard. De hade träffats 1872, fyra år före patentet, och gift sig fem år senare.

Det betyder nu inte alls att Bell hade något enkelt och okomplicerat förhållande till dövhet och till döva människor i allmänhet. Tvärtom, dövheten var ett stort bekymmer för honom, liksom för många andra på den tiden.

Alexander Graham Bell ansåg, kort sagt, att dövheten var en olycka för både individen och samhället och att den, om möjligt, borde utrotas genom lagstiftning.

Det var inte bara hans egna tankar. Sådana tankar "låg i tiden" under senare halvan av 1800-talet.

Impulser hade kommit från många håll. 1859 hade Charles Darwin publicerat sin utvecklingslära om "arternas uppkomst" och 1865 hade Gregor Mendel, en österrikisk naturvetare, publicerat resultaten av sin ärftlighetsforskning.

Nu visste man mer än tidigare om hur anlag kan föras vidare från en generation till nästa, från föräldrar till barn.

Bell tog intryck. Han ansåg, att döva borde förbjudas att gifta sig och skaffa barn med varandra. Om döva ändå envisades och ville gifta sig och få barn som alla andra, då borde de åtminstone se till att göra det med en hörande.

Döva var, som så ofta, bättre informerade. De kunde svara att även hörande föräldrar kan få döva barn och att flertalet döva barn faktiskt har två hörande föräldrar.

De döva kunde också påpeka, att dövheten inte alls behöver vara den stora olycka, som Bell och andra hade för sig. Det är samma svar, som döva och gravt hörselskadade fortfarande ger. Det är ju också så att föräldrar, som själva är döva, har bättre kunskaper om hur man på bästa sätt kan hjälpa ett dövt barn.

Men tidsandan på Bells tid var en annan än i dag. Man funderade mycket på olika raser och på rasers olika värde. ▶

► Bell och många andra i USA kände oro för vad en stor invandring till landet skulle kunna föra med sig. Bell ansåg, att "den amerikanska rasens enda hopp ligger i en begränsning av invandringen".

Det kan låta bekant. I vårt land i dag har Sverigedemokraterna och olika rasistiska organisationer åsikter av samma sort.

Det olyckliga med Bell var att han kopplade ihop dessa tankar med sina funderingar om dövheten. Han fruktade att om döva fick gifta sig och skaffa barn som de själva ville, då skulle deras "dåliga anlag" föras vidare och då skulle resultatet med tiden bli "en dövas ras" i det amerikanska samhället.

Graham Bell tillsammans med Helen Keller och Anne Sullivan år 1894.

Vad ansåg Bell om dövundervisning?

Enligt Bell borde all dövundervisning ske med tal - med orala metoder precis som i dövskolorna i Tyskland. Talet var för honom ett så självklart val att det inte ens kunde ifrågasättas. Talet var en gåva från Gud, som människan inte hade rätt att avvisa. Att ifrågasätta talets självklarhet var lika absurt som att fråga efter meningens med livet.

För teckenspråk fanns därför ingen plats i Bells värld. Någon gång, men då bara i förbigående, kan han snudda vid tanken att teckenspråket kanske kan vara det bästa sättet att nå ett litet dövt barns "medvetande", men när det gäller vuxna människor är hans åsikt klar och orubblig. Att vuxna använder tecken kan bara ses som en dumhet och ett misslyckande. Ju färre sådana, desto bättre!

När man läser om detta i den dövhistoriska litteraturen kan man inte låta bli att undra lite över det vardagliga livet i familjen Bell - en familj med två döva eller gravt hörselskadade kvinnor och en man, vars främsta intresse var inriktat på tal och ljud. Alexander Graham Bell hade gått i sin fars och farfars fotspår. Far och farfar hade båda undervisat i talteknik och själv blev han med tiden professor i talorganens uppbyggnad och funktioner. Han byggde talmaskiner och har själv berättat om sin "framgång" när han hade lärt sin hund att säga "mamma".

Kanske var han ändå medveten om att det fanns en skillnad mellan hans hustrus personlighet och hans egen. I ett brev till hustrun skriver han att hon "alltid är så omständlig när det gäller andra medan jag tycks vara mer intresserad av andra saker än av människor, mer intresserad av mänskligheten i stort än av enskilda individer".

Bland döva i USA är Bells namn och minne solkat av hans rasbiologiska åsikter och hans oförmåga att se något positivt i dövas eget språk. George Veditz, som en gång var ordförande i den amerikanska dövorganisationen, har rent av beskrivit honom som "de amerikanska dövas mest fruktansvärda fiende".

BO ANDERSSON

Då och då kommer vi att föra in notiser och kommentarer om händelser i döv världen från 1970-talet och framåt. Lennart Tjärnström har gjort en djupdykning i SDR:s tidningsarkiv och vaskat fram intressant material från svunna årtionden om både stort och smått. *Trevlig läsning*, önskar DT:s red.

Saxat ur SDR-Kontakt

Det började hända saker i dövrörelsen i början på 70-talet. I varje nummer av *SDR-Kontakt* (nuvarande *Dövas Tidning*) skrivs det långa tunga texter om dövas rätt till teckenspråk och en bra skolutbildning. Det historiska Uppsala-mötet i maj 1970 kommer att betyda mycket. Där ifrågasätts skolöverstyrelsens politik i landets dövskolor av samtliga talare och experter.

"Låt oss glömma 50- och 60-talets stridigheter och prestige-tänkande, samt enas om att använda alla till buds stående medel för att ge våra döva barn språk, kunskaper och personlighetsutveckling", skriver Lars Kruth i dåvarande *SDR-Kontakt*, när han sammanfattar Uppsala-mötet.

I början av 70-talet påbörjas också forskning på Stockholms universitet, som senare kom att leda till att teckenspråket erkänns som ett språk. Försöksverksamhet med fri tolkservice pågår i olika landsting.

Teckenspråket har börjat bli populärt att lära. Kurser växer upp som svampar ur jorden. Hösten 1974 startar över 400 kurser över hela landet med över 4.000 deltagare.

Ett viktigt erkännande får teckenspråket när döva utses till suppleanter i dövskolornas styrelse. 1975 beslutas att döva ska få handikappersättning med 30 procent av basbeloppet och samma år påbörjas en verksamhet med intern TV för döva. Kulturen börjar också synas. Tyst Teater reser runt i Sverige med pjäsen "Att vara döv i Sverige" i ABF:s regi.

Döva börjar under tidiga 70-talet att få en allt starkare position i samhället. Det får SDR:s dåvarande förbundsordförande Bengt-Olof Mattsson att säga:

"Det är bättre att döva talar för sig själva, än att en massa hörande talar för deras sak."

LENNART TJÄRNSTRÖM

Saxat ur SDR-Kontakt 1970

Informationskonferensen om kommunikationsproblem och inlärningsmetoder

När förbundsordförande i SDR, Sven Mellqvist, öppnade konferensen i Västmanlands-Dalarnas konferenslokaler den 9 maj kunde nog ingen av de 400 närvarande ana vilka hinder SDR måste övervinna för att få den viktiga konferensen till stånd. När SDR vände sig till hörcentralen för att få adresser till de föräldrar som hade döva och hörselskadade barn förklarade man att det var förbjudet av sekretesskäl att ge ut adresser. När förbundsstyrelsen fick veta detta började man fundera om inte konferensen måste ställas in, men man beslöt att till varje pris genomföra det hela. Jakten på adresser till föräldrar påbörjades, bl.a. via annonser i tidningar. 200 föräldrar anmälde sig.

Utbildningsminister Ingvar Carlsson inledde konferensen, och tre huvudtalare under konferensen var professor Göte Hansson, civilingenjör Arne Risberg och dr Terje Basiler.

90 procent av frågorna kretsade kring "teckenspråk eller inte". Skolöverstyrelsens politik i dessa frågor blev hårt åtgångna av samtliga talare och experter.

►► Forts. på nästa sida

Saxat ur SDR-Kontakt

►► Forts.från föreg. sida

1970

Döva efterblivna?

I december 1970 spreds uppgifter i dagspressen om att SDR ansåg de döva efterblivna. Man syftade då på ett brev som SDR sänt ut till framtida gåvogivare. I detta brev står det att "de döva ligger 4-6 år efter de normalhörande i fråga om språk och kunskaper", samt att "de ej kan förstå och skriva på ett godtagbart sätt". Detta har av motståndarna till SDR förvrängts.

1970

100.000 konor anslag till Sveriges dövas riksförbund

I 1970 års statsverksproposition som föreslagits riksdagen, har Sveriges Dövas Riksförbund tilldelats ett nytt anslag på 100.000 kr.

Förbundet har i många år sökt bidrag hos socialdepartementet och har för vardera senaste åren fått 25.000 kr. Dessa pengar har sökts för förbundets allmänna verksamhet.

1971

Carlborgsons Gårds tioårsjubileum

Carlborgsons Gård, de dövas förnämliga anläggning i Västanvik firade på midsommardagen sin tioåriga tillvaro. Festen varade från morgonen fram till småtimmarna. Över 150 personer, med socialminister Sven Aspling och riksdagsman Sven Mellqvist i spetsen deltog i högtidligheterna.

1972

SDR:s 50 årsjubileum i Göteborg

Från invigning till festivaltåg på Götaplatsen till jubileumsbankettens avslutning på Liseberg var veckan mycket givande. Teaterstycket ur Helen Kellers liv med döva skådespelare och med Elsa Fondelius som regissör blev nog galans höjdpunkt.

1972

Teckenspråket ett fullständigt språk

1972 började Brita Bergman en kurs i teckenspråk, trodde hon. När hon var färdig med den relativt korta kursen förvånades hon över att hon inte förstod när döva tecknade och att hon själv hade svårt att göra sig förstådd. Hon hade bara lärt sig tecken - inget språk.

Bergman fann snart att teckenspråket var ett lika högtstående och fullständigt språk som svenskan. Det var också det enda språk som de döva utan undervisning tillägnade sig. Därav kom hon fram till att teckenspråket - inte svenskan - måste betraktas som de dövas modersmål!

Patrik Nordell och Maria Sundholm visar symbolen som uttrycker kampen för dövmedvetande.

Dövmedvetandets historia

– nu dokumenterat på filmduken

En stark döv känner sina rötter – gör du det? Den tanken blev grunden för Patrik Nordells och Maria Sundholms dokumentärfilm "Dövmedvetande", som hade premiär vid dövfilmfestivalen i Stockholm.

Under 70-talet började döva i Sverige diskutera dövmedvetande. Det var i tider då teckenspråk inte betraktades som ett språk. I dövskolan byggdes undervisningen på den orala metoden. Att lära sig tala var viktigt, döva skulle bli så lika hörande som möjligt. Och det ledde nästan till att döva började tro att det skulle vara så.

Men några döva började ifrågasätta detta. Diskussionen uppstod om rätten att få vara den man är – döv. Dövmedvetande var ett sätt för döva att medvetandegöra sig själva och visa samhället hur det är att leva som döv.

Härförande berättelser

Vid dövfilmfestivalen på biografen Zeta i Stockholm visade Patrik Nordell och Maria Sundholm en 67 minuters dokumentärfilm om bakgrunden till dövmedvetandet. Filmen är producerad av Stockholms Dövas Ungdomsråd och Sveriges Dövas Riksförbund, med stöd från Allmänna Arvsfonden. Patrik och Maria har intervjuat personer som var med i processen.

Filmen tar även upp teckenspråkets historia där döva berättar och kommenterar de händelser och strömningar som påverkat dövas liv under 50-80-talen.

– Varje gång jag ser filmen blir jag hänförd av alla inblandades berättelser. Det är jättetröst att detta inte blivit dokumenterat tidigare, säger Maria Sundholm, och påpekar att Patrik har gjort det mesta grovjobbet, "så det är han som ska ha en eloge för att han fått jobbet genomfört".

Belysa olika perspektiv

Alla personer som var med hade sina minnen, och ibland tyckte Maria det kändes svårt att få det att gå ihop när alla tyckte så olika och mindes olika saker.

– Det är ju en dokumentärfilm och en sådan film ska belysa olika perspektiv. När jag nu i efterhand ser filmen tycker jag vi lyckas bra, säger hon.

• Vad kommer att hända med filmen nu?

– DVD-filmen ska släppas någon gång i början av 2009, och jag hoppas att alla dövskolor ska beställa filmen, säger Patrik Nordell.

– Syftet är att ungdomarna ska få en del av dövhistorien så de kan stärka sin självkänsla om varför teckenspråket är så viktigt, säger Maria som hoppas många kommer att beställa filmen.

• Någon ny film på gång?

– Nej, inget är på gång, säger Patrik.

– Annars skulle jag gärna ha ett samarbete med Patrik och få göra en ny film. Han är kanon, säger Maria.

TEXT: LENNART TJÄRNSTRÖM. FOTO: LOLO DANIELSSON

Nionde dövfilmfestivalen i Stockholm

Dövfilmfestivalen på biografen Zita på Birger Jarlsgatan i Stockholm har blivit en årlig tradition sista helgen i november.

Publiken strömmar till, filmer visas, kvalitén varierar, men vad gör det när vi får se filmer från hela världen – om, med och av döva. Affischen uppmanar: Kom och mys, skratta, fundera, diskutera och umgås. Det är träffande!

Årets festival var den nionde i samarbete mellan Stockholms Dövas Förening och Bio Zita. I år fick

vi bland annat se en dokumentärfilm om dövmedvetande och en långfilm (se separata artiklar). Östervångsskolans elever i Lund verkar vara kreativa när det gäller film. De visade åtta kortfilmer av och med döva ungdomar.

– Utan filmmakarna, ingen filmfestival. Nu går vi in mot 10:e året, helt otroligt vad tiden går fort, säger Gunilla Wågström-Lundqvist, som tillsammans med Ylva Björklund är eldsjelen bakom festivalen.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Första långfilmen producerad av ett svenskt dövteam

– Jag visste att det krävdes tid, pengar, och erfarenhet för att göra en långfilm. Och det löste sig när jag träffade Gergin Simeonov, säger Christer Borg. De bestämde sig att bli först bland döva i Sverige att producera en långfilm. Resultatet, 90-minutersfilmen "Musik är inte allt", visades på dövfilmfestivalen i Stockholm.

"Musik är inte allt" är en historia om en hörande kille som drömmer om att bli popstjärna. När han plötsligt blir döv måste det fixas snabbt. Ett sätt är att träffa en doktor som rekommenderar honom att skaffa ett cochlea implantat. De skulle rädda hans musikkariär, men så händer det något som avslöjar sanningen bakom implantatet och den skrupelfria doktorn. Det blir inte som han tänkt sig.

Finansiering största problemet

Christer Borg träffade Gergin Simeonov år 2006 genom en arbetskollega, och började snabbt dra upp planer för en film. Gergin, som kommer från Bulgarien, studerade ekonomi vid CSUN universitetet i Los Angeles och hans stora fritidsintresse var film.

– Vi kände oss båda starkt motiverade att göra en film, och efter intensiva diskussioner bestämde vi oss att bli först bland döva i Sverige som producerade en långfilm, säger Christer Borg.

Det största problemet var finansiering. Det var inte lätt att hitta sponsorer och fonder till en produktion där det saknas filmerfarenhet. Christer och Gergin var ändå fast beslutna att slutföra sina planer på egen hand. Första manuset de skrev tillsammans var de tvungna att lägga på is, det skulle bli alltför kostsamt. I början på juni 2007 kom Gergin åter till Sverige.

– Vi var pressade, och beslöt genomföra inspelningen trots att manuset inte var klart, och det ledde

till många improvisationer. Vi regisserade på dagarna och fortsatte skriva manus på kvällarna och nätterna. Så höll vi på under hela inspelningen, säger Christer.

De hade sina dispyter – med varandra, med skådespelare och andra i filmteamet.

– Det är egentligen inte konstigt, men tack vare skådespelarnas stora tålmod, och då speciellt Rebecca Drammen och Cecilia Järbrink samt Susanne Kock, som bland annat ställde upp som sminkör och kock, lyckades vi genomföra våra planer, säger Christer.

Ny långfilm på gång

Gergin tog flyget tillbaka till USA. Nu fanns det ett annat problem. Vem skulle klippa filmen? Christer frågade några vänner om de ville ställa upp, men när de fick höra att det var 13 stycken 60 minuters miniDV-band som skulle klippas ihop så backade de ur.

– Jag hade varit regissör, producent, kameran, utrustningsansvarig, och nu blev jag också tvungen att bli redigerare, säger Christer Borg, och påpekar att det inte alls var så svårt som han trodde. Det var roligt, men otroligt tidskrävande.

Filmen visades för första gången i Los Angeles i april med positiv respons. Christer och Gergin finansierade filmen själva från början, men blev sedan sponsrade av Tolckbyrå i Uppland AB.

De funderar på att göra en ny långfilm sommaren 2009 eller 2010. Allt hänger på om de hittar ett bra manus och om finansiering kan ordnas.

– Vi har som mål att producera långfilmer som är roliga, humoriska och samtidigt spännande, och kan ses av både döva och hörande. De tyngre filmerna är det inte fel på, men det är inte vår grej, säger Christer och välkomnar filmintresserade att surfa på deras hemsida: www.bullheartfilms.com

TEXT: LENNART TJÄRNSTRÖM

Affisch från premiären i USA.

F.v. Gergin Simeonov, Susanne Kock och Christer Borg.

Shikha Pradhan,
teckenspråklärare.

Mahaima Chaudhari på lektion.

Ramesh Lal Shrestha berättar om dagen då döva körde motorcykel för att demonstrera mot att döva inte får ta körkort.

Alisha Bhalami lär sig teckenspråk.

Tsering Ghale (ovan) och Mangali Gurung (nedan) vet båda hur svårt det är att få jobb trots utbildning.

Tufft klimat för döva i Nepal

– *men nu börjar döva kvinnor ta för sig*

Det är internationella dövdagen. Döva i Nepal ska demonstrera för sina rättigheter.

– Vi tänkte köra motorcykel genom staden och protestera mot att döva inte får ta körkort, berättar Ramesh Lal Shrestha. Han är ordförande i Nepals dövas förbund, NFDH.

Men just den här internationella dövdagen var det inte bara döva som skulle demonstrera. Andra hade kommit på samma idé. Det politiska läget i Nepal är oroligt. Demonstrationer i huvudstaden Kathmandu är vanliga, och blir lätt våldsamma. Få människor vågar gå ut, eftersom demonstranterna ofta kastar sten och gatorna stängs av. Ramesh Lal Shrestha berättar med inlevelse om den viktiga dagen:

– De andra demonstranterna hade tänt eld på däck som brann på gatorna. De var väldigt arga och skrek slagord. Åh vad rädda vi var! Några tyckte att vi skulle ställa in allt. Men den här dagen måste vi tala om att vi blir diskriminerade. De andra demonstranterna stoppade oss, men när de läste våra slagord släppte de fram

oss och vi fick demonstrera tillsammans med dem! Dagen efter stod det om oss i tidningarna. Det var en stor framgång, säger Ramesh Lal Shrestha.

Han tror att demonstrationen gjorde att många fick upp ögonen för dövas rättigheter. Det finns ungefär 200 000 döva i landet, men endast mellan 6000 och 7000 kan nepalesiskt teckenspråk. En av orsakerna är att Nepal är ett mycket bergigt land. Här finns till exempel världens högsta berg, Mount Everest. Det kommer mängder av turister för att vandra och bestiga de höga bergen.

Att leva bland bergen är en annan sak. Det är svårt att bygga bra vägar. Många lever av jordbruk i små isolerade samhällen utan sjukhus eller skola. För de flesta döva innebär det att de inte har någon möjlighet att lära sig teckenspråk.

Alisha Bhalami och Mahima Chaudhari är två unga kvinnor som vuxit upp utan ett riktigt språk. Jag träffar dem på en yrkesskola för döva kvinnor i Kathmandu.

FAKTA NEPAL

Antal invånare: 28 800 000

Statsskick: republik

Huvudstad: Katmandu

Läs- och skrivkunnighet: 49 %

Högsta berg: Mount Everest
(8848 m ö h)

BNP per invånare: 400 US dollar
(2007)

Viktigaste exportvaror: Kläder,
mattor

Religion: Hinduism, minoritet av
buddister

KÄLLA: UTRIKESPOLITISKA INSTITUTET

– Mina föräldrar grälade på mig och slog mig ibland. Jag fick jobba mycket hårt med att samla ved och gräs till djuren. Jag bar allt på ryggen, det var väldigt tungt och jag grät. När mina föräldrar grälade på mig skrattade grannarna åt mig. Om någon försökte prata med mig och jag inte förstod, skrattade de också. Jag var så ledsen, säger Alisha och ser upprörd ut när hon minns sitt tidigare liv.

Mahima genomgick också många svårigheter.

– Min farbror och faster bodde nära oss. När min farbror blev full kunde han säga till mig: Gå och dö. Skolan var svår och lärarna grälade på mig och slog på mina händer med en pinne, berättar Mahima.

Situationen förvärrades när hennes pappa dog i en olycka. Mahimas mamma hade inget arbete. De tvingades lämna sitt hem och byggde en liten hydda av lera i ett slumområde. Pappans död betydde inte bara ekonomisk förlust, utan även lägre social status.

– När pappa dog slog mamma sönder alla armband som hon fick när hon gifte sig, berättar Mahima. Kvinnor i Nepal har armband på sig som en symbol för att de är gifta. Om mannen dör måste hon slå sönder dem. Det är en betydelsefull symbolisk handling. Den pekar ut kvinnan som änka och sänker hennes status i samhället.

Tsering Ghale och Mangali Gurung är styrelsemedlemmar i KAD – Kathmandus dövas förening. De är i ungefär samma ålder som Alisha och Mahima, men kan teckenspråk och har fått utbildning, även om det inte var utan svårigheter. De berättar om döva kvinnors situation i Nepal.

– I vår kultur är det söner som får alla förmåner. Döttrar får inte alls samma möjligheter, som till exempel att gå i skolan. I vår kultur ska kvinnor arbeta i hemmen. En döv kvinna blir också diskriminerad för att hon är döv, säger Tsering Ghale.

KAD har startat yrkesutbildningen för att stödja fattiga, utbildade kvinnor som inte kan teckenspråk. De samarbetar med Stockholms dövas förening. Samarbetet är viktigt, eftersom skolan än så länge inte får något statligt stöd.

Alisha och Mahima trivs bra på skolan. De ska lära sig att sy, men först lär de sig teckenspråk. De blandar fortfarande det officiella teckenspråket med det hemmagjorda teckenspråk som de använt tillsammans med sina familjer. Sedan ska de lära sig läsa, skriva, räkna och om pengars värde. De får lära sig att ta hand om ett hushåll och hur man bemöter andra, som att visa respekt mot äldre. Sådana kunskaper är viktiga både för att eleverna ska bli självständiga och för att de ska bli respekterade i samhället.

På skolan får eleverna lära känna andra döva. Utmaningarna börjar efter utbildningen, när de återvänder hem. Många föräldrar blir glada när de ser vad deras döttrar lärt sig. Men hemma i byn finns ingen som förstår teckenspråk. En del föräldrar klagar på att de inte kan prata med sina döttrar längre.

– När de har avslutat sin yrkesutbildning återvänder de hem och möter samma problem som innan. Hur kan vi hjälpa dem? undrar Tsering Ghale, som själv gått en yrkesutbildning innan hon blev invald i KAD:s styrelse.

Ett annat problem är arbetslöshet. Mangali Gurung vet själv hur svårt det är att få jobb, trots utbildning. Det är inte lätt att försörja

sig som sömmerska i de avlägsna områden som de flesta elever kommer från.

– De tvingas fortsätta arbeta i jordbruket och glömmer bort utbildningen, säger hon.

KAD försöker bryta isoleringen och arbetslösheten. Några elever som bor nära varandra har fått ett litet startkapital så att de kan starta en syaffär. Om detta försök går bra kanske KAD kan utöka stödet till andra elever.

Döva kvinnor riskerar också att bli sexuellt utnyttjade. En av eleverna på yrkesskolan blev våldtagen. Eftersom hon inte kunde kommunicera med sin omgivning utnyttjade mannen det. Det här är ett stort problem som tystas ned och våldtäktsmännen kommer undan. Omgivningen måste få veta att det händer för att det ska ske en förändring.

Det finns många utmaningar, men det är inte hopplöst, tycker Ramesh Lal Shrestha.

– Alla dörrar står öppna för oss nu, säger han och syftar på de politiska förändringar som sker i Nepal. I flera år har det pågått strider om den politiska makten, men läget är nu stabilare. Landet har fått en tillfällig regering som är öppen för samarbete med handikappörelsen. Landet ska utarbeta en ny grundlag. Nepals handikappörelse har arbetat hårt för att påverka processen.

– Alla kan bli döva genom olyckshändelser, sjukdom eller av ålder, även politiker. Om de blir döva och behöver hjälp så finns bara vår organisation att vända sig till, så det är bäst att de stödjer oss! säger Ramesh Lal Shrestha och skrattar.

NFDH:s före detta ordförande, Raghav Bir Joshi, blev invald i församlingen som ska stifta den nya grundlagen. Han har redan vunnit en liten seger för dövas rättigheter:

Människor med funktionsnedsättning har numera rätt att ta med sig tolk eller assistent fram till podiet när de håller ett anförande i församlingen. Raghav Bir Joshi arbetar för att stärka teckenspråkets ställning, men ser sig också som företrädare för hela handikappörelsen.

Raghav Bir Joshi.

I kampen för dövas rättigheter i Nepal har även SDR varit delaktiga.

– Det är tack vare dem som jag sitter i församlingen nu. De hjälpte oss att stärka teckenspråkets ställning och bygga upp NFDH, berättar Raghav Bir Joshi.

– Tillsammans planterade vi ett frö. Det blev ett träd som nu bär frukt, avslutar han med ett leende.

TEXT: ANNA GUTENBERG. FOTO: BIRMAN SHRESTHA

14 - 16 oktober 2009

PARTICIPATION FOR ALL

Opportunities & Supporting Technology

PARTICIPATION FOR ALL – Opportunities & Supporting Technology

En konferens som handlar om delaktighet för alla - möjligheter och stödjande teknik.

Konferensen hålls i Örebro och fokusområden är undervisning, tolkning och andra frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med dövhet, hörselskada och språkstörning.

Konferensen är öppen för yrkesverksamma inom området, föräldrar och andra intresserade.

För mer information och Call for Papers gå till: www.partforall.se

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

Habiliteringen
Tolkcentralen
ÖREBRO LANS
LÄNGSTING

RIKSTEATERNS TYST TEATER PRESENTERAR

Pär Aron Borgs fantastiska äventyr

Möt visionären och grundaren
av Sveriges första dövskola i
en strapatsfylld aktion mot
fördomar, för erkännande.

4 mars GÖTEBORG Pustervik | 6 mars UPPSALA Prel: Katedralskolans aula
| 10 mars KRISTIANSTAD Teatern | 11 mars 2x MALMÖ Moomsteatern
| 12 mars HELSINGBORG Dunkers kulturhus | 17 mars JÖNKÖPING
Smålands Musik & Teater | 18 mars ÖREBRO Birgittaskolan | 22 mars ÖST-
ERSUND Storsjöteatern | 23 mars HÄRNÖSAND Kristinas scenen | 25 mars
PITEÅ Nolia City Konferens | 26 mars ÄLVSBY Forum | 29 mars UMEÅ
Sagateatern | 1 april 2x VÄSTERÅS Växhuset | 2 april LEKSAND Sveasalen
| 6 april KARLSTAD Arenan | 14 april STOCKHOLM Södra Teatern | 17 april
NYNÄSHAMN Folkets Hus

RIKSTEATERN
75 ÅR

Information och biljetter:
www.riksteatern.se/pararonborg

TVÅ DÖVA OCH TVÅ HÖRANDE DANSARE I
EN DANSFÖRESTÄLLNING SOM DU ALDRIG
TIDIGARE HAR SETT – ELLER KÄNT.

VIBRAGERA

En dansupplevelse som känns

KOREOGRAF: MARTIN FORSBERG

11	MARS	19:00	REAKTORHALLEN KTH	STOCKHOLM
12	MARS	19:00	REAKTORHALLEN KTH	STOCKHOLM
13	MARS	19:00	REAKTORHALLEN KTH	STOCKHOLM
14	MARS	19:00	REAKTORHALLEN KTH	STOCKHOLM
19	MARS	19:30	PALLADIUM DANSSTATIONEN	MALMÖ
20	MARS	19:00	HALMSTAD TEATER	HALMSTAD
21	MARS	19:00	PUSTERVIK	GÖTEBORG
25	MARS	19:00	STORSJÖTEATERN	ÖSTERSUND
27	MARS	19:00	DANSENS HUS	STOCKHOLM
28	MARS	19:00	DANSENS HUS	STOCKHOLM
29	MARS	15:00	DANSENS HUS	STOCKHOLM

12 mars 18.45: LIVE-sänd film digitalt från Reaktorhallen i Stockholm: Gusum, Göteborg Roy, Ljungby, Lund Kino, Malmö Spegeln, Stockholm Rio, Söråker, Västerås Elektra. Fler orter kan tillkomma, se www.riksteatern.se/vibragera

Information & biljetter: www.riksteatern.se/vibragera
www.riksteatern.se/tystteater

CULLBERG BALET TEN

Prisma
Outside
Broadcast AB

RIKSTEATERN
75 ÅR

Inför SDR:s kongress 2009:

Vilka frågor vill medlemmarna prioritera?

Vid SDR:s kongress i juni 2009 väljs en ny styrelse för en ny mandatperiod, som avslutas 2013. Det blir en historisk kongress på flera sätt. Den sittande styrelsen har lovat att 2009 ska ekonomin vara i balans igen efter den ekonomiska kraschen – kommer målet att nås? Samtidigt går en epok i graven – förbundets mångårige ordförande, Lars-Åke Wikström, lämnar över klubban till sin efterträdare, och det diskuteras livligt vem denna nya ordförande blir. Det blir också pensionsavgångar i personalen på förbundets kansli. Sammanfattningsvis ett stort generationsskifte: Erfarenhet byts mot nytt blod.

Det är naturligt att SDR slår in på nya spår i denna föränderliga tid med snabb utveckling på alla områden, inte minst det tekniska. Kongressen kommer att visa vilken kurs SDR ska hålla under de kommande fyra åren.

Året efter kongressen, 2010, ska Sverige, enligt den nationella handlingsplanen, vara tillgängligt för alla. Det är då SDR:s arbete kommer att utvärderas: Har målen nåtts?

För att pejla vad medlemmarna tycker förbundet ska satsa på, kommer DT i varje nummer fram till kongressen att redovisa svar från olika landsändar på frågan:

• Vilka tycker du är de viktigaste frågorna inför SDR:s kongress 2009?

TL/BL. ENKÄTER: TOMAS LAGERGREN

Addiswa Stenström, 39, lärare på Tullängsskolan, Örebro:

■ – Framtidens ekonomi – hur blir det i framtiden när SDR får mindre anslag? Och hur ska man rädda SDR när det blir allt färre medlemmar? Det är inte lika lätt att få ekonomiska bidrag som det var förr, och det är ganska skrämmande i mina ögon.

Alexia Lefebvre, 39, sjukpensionär, jobbar ideellt inom SDF*, Stockholm:

■ – Jag tycker att SDR bör jobba med många olika saker men vill se satsningar främst på:

– Synas mer via media, använda de lokala informatorer som finns och jobba hårt för total tillgänglighet.

– Man bör jobba mer för att bredda perspektivet hos allmänheten om varför teckenspråket är bra på många områden: Babytecken, dyslexibarn och downs syndrom t.ex. Att kunna teckenspråket ute i samhället när man möter en döv är bra, där är informatörernas arbete viktigt! Det gör att allmänheten får bättre kunskap och aha-upplevelser genom att de får se vår vardag.

– En SDR-ordförande ska vara: En bra diplomat, skicklig på att argumentera och med en förmåga att möta andra viktiga personer och få dem att förstå att vi är som de. En SDR-ordförande ska ha ett professionellt lugn när det blåser till orkanstyrka. Någon som är van vid båda världarna, kanske en CODA*?

Marika Hedberg, 30+, studie- och yrkesvägledare vid RGD, Örebro:

■ – Hela dövrörelsen är i förändring. Här blir det viktigare än någonsin att vi lyfter fram frågor som rör medlemmarnas vardag, t ex: Tillgänglighet, skol- och utbildningsfrågor. Jag vill framförallt peka på äldreomsorgens brister för teckenspråkiga på riksnivå. Det är en stor grupp som kommer att behöva hjälp. Vi har kommit en bit på olika områden men inte inom äldreomsorgen, vilket är tråkigt.

– Jag vill också se ett mer öppet SDR. Och se att de har ett tätare samarbete med föreningarna ute i landet. Jag vill se en stabil och stark styrelse med mångfald. Jag kommer att följa SDR:s kongress med stort intresse.

Denny Bergerholm, 33, föreningskonsulent på Uppsala Läns DF:

■ – Ett: Bemötande ute i samhället – mer information för att förebygga okunskap. Två: Arbetsmarknaden för döva – förebygga hinder där döva vill jobba.

– Dessa två frågor är mycket viktiga för oss döva som individer. Många döva känner sig maktlösa när det uppstår tolk- eller hjälpmedelsproblem på arbetsplatsen. Vid möten mellan döva och hörande kan det uppstå motsägelsefulla meningar som gör båda parterna osäkra men man håller masken. Men för dövas del blir det ett lidande som kvarstår efter mötet.

Ronny de Silva, 28, gymnasielärare, Örebro:

■ – Om jag måste välja så skulle det vara tre områden: Utbildning, arbetsmarknad och tolkservice. Det är viktigt att ge döva barn en god grund, så att de blir fullvärdiga, självständiga medborgare. Det sker stora förändringar i specialskolorna. Det är viktigt att SDR bevakar detta ordentligt.

– Jag upplever oklarheter kring arbetsmarknaden och de olika utbildningar som erbjuds. Vilken hjälp/stöd finns idag? Vilka förbättringar kan man göra?

– SDR har arbetat hårt på tolkområdet och jag vill att de fortsätter med det. Jag vill få tolk när jag behöver det. Jag vill gärna att SDR ska arbeta för att det ska finnas tolkar koncentrerade till olika områden. Det handlar om kvalitetsutveckling. Till exempel universitetstolkning, det ska vara tolkar med rätt kompetens.

Filip Burman, 27, medieansvarig i SDF*, driver bolaget Dramaski, Stockholm:

■ – Det mest intressanta är vilka som kommer att sitta i den nya styrelsen. Dövrörelsen behöver hitta nya vägar och former för föreningslivet – därför tycker jag att valet av ny styrelse är den viktigaste frågan. Den viktigaste utmaningen är att få alla döva i Sverige att inse att dövföreningen är en utmärkt och kraftfull plattform för förändring och utveckling, för att förverkliga sina drömmar.

*CODA – Children of Deaf Adults (hörande barn till döva)

*SDF – Stockholms Dövas Förening

Dags för "dövinstitut" på universitetsnivå

LEDARE: KRISTOFER CARLSSON

2009 ÄR ETT NYTT ÅR som redan fått sin prägel. Recession, arbetslöshet och konkurser. Till höger och vänster spår personer ett dystert och mörkt 2009. Men det vänder någon gång. Det gör det alltid. Jag oroar mig inte för ekonomin, utan för helt andra saker. Vi måste tänka långsiktigt och redan nu börja inse att de så kallade sju vita åren faktiskt åter kan bli verklighet.

Ärligen satsas miljoner på teknik som är tänkt att korrigera vårt lilla biologiska fel i örat medan knappt några pengar går till forskning om dövhistoria, döv-kultur och dövidentitet. Vi har ansvar inför våra kommande generationer.

VI VAR INTE NÖJDA med vår tid och vi vill inte att kommande generationer får det sämre. Vi måste titta tillbaka i tiden och se hur det fungerade förr. Hur och varför dövrörelsen kom till. Vilken roll den hade under mer än hälften av 1900-talets gång. Vi allihopa vet hur det såg ut på dövskolan förr i tiden, men vet vi vad man gjorde för att få bort oralismen? Vet vi hur dövskolan reglerades?

Det är vårt ansvar att göra oss själva och andra medvetna om vår historia. Den är full av förtryck trots att man ofta sade att man ville döva väl. Anledningen till detta förtryck är att vi inte varit med och bestämt. Vi valde istället lämna över ansvaret till de s. k. beslutsfattarna. SDR:s ordförande Lars-Åke Wikström har upprepade gånger sagt att det är vi döva som vet bäst om oss själva, när han var med och grodde dövrörelsen på 60- och 70-talen.

AKADEMISKA FRAMGÅNGAR inom andra områden än lingvistik och undervisning vore mer än välkommet. I synnerhet sociologi och samhällskunskap där antropologin om döva lyfts fram. Det behövs helt enkelt fler professioner där döva har tolkningsföreträde. Därför är tanken på ett eget "döv-institut" på något universitet inte alltför främmande. Det vore en bra början innan vi får döva rektorer, chefer och inte minst dövt myndighetsfolk. Det är rätt tid att göra oss själva påmind om vår egen historia. För det här kommer vi inte ur om vi inte gör något...

KRISTOFER CARLSSON, VICE ORDFÖRANDE SDU

Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

Ordförande:
Henrik Sundqvist

E-post:

henrik.sundqvist@sdrf.se

SMS/3G:
0735-307 207

smått & gott

Valberedningen söker nytt folk till styrelsen

Hoppas 2008 har varit ett bra år för er. Vi i SDU's valberedning söker nu nya personer till SDU styrelse. Vi söker nu personer som har föreningslivserfarenhet, brinner för dövrörelsen eller som ni på något annat sätt tror skulle passa som ordförande eller ledamot i styrelsen. Alla förslag mottages varmt. Vi har även gärna diskussioner med er! God fortsättning på det nya året! Frågor eller namnförslag? Maila till elsa.brunemalm@sdrf.se

SDU VALBEREDNING: **ELSA BRUNEMALM, MALIN JOHANSSON, MIA MODIG OCH ROBERT LINDELL**

Välkomna till SDU:s förbundsstämma 2009

SDU:s förbundsstämma kommer att ske den 24-26 april 2009 på Bergby gård, ca 6 mil från Uppsala. Under helgen kommer vi att gå genom styrelseval, förbundsstämmoförhandlingar och temadiskussioner.

Intresserad?

Ta kontakt med din ungdomsklubb. Anmälan ska vara tillhanda SDU senast 10 mars 2009.

Anmälningsblankett och resebeställning finns hos din ungdomsklubb.

Varmt välkomna!

Sven-Emil avgår som ordförande

Sven-Emil Karmgård har lämnat sitt förtroendeuppdrag som SDUs förbundsordförande den 22 januari 2009 av personliga skäl, främst studier.

Vi inom SDU beklagar detta, och vill verkligen tacka honom för alla hans insatser som ordförande samt önskar honom lycka till med studierna och allt!

Henrik Sundqvist ersätter Sven-Emil Karmgård som SDUs förbundsordförande fram till förbundsstämman i år.

Jenny Ek har börjat jobbat som SDU nya ombudsman från den 12 januari 2009.

Hallå där Jenny Ek...

... vad har du gjort innan du började jobba på SDU?

– Jag har pluggat Medie- och kommunikationsvetenskap med inriktning på sociologi samt ett sidospår med arbets- och organisationspsykologi. Jag är ett utmärkt exempel på att man kan ta pauser i sina studier när det behövs – jag började plugga hösten 1997 och blev under hösten 2008 klar med mina studier eftersom jag nu kan ta ut min fil. kand. examen. Jag har också jobbat som administrativ sekreterare på Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO) under fyra år och jag var intresserad av föreningsfrågor och handikapprörelsen innan dess så min tid där har präglat mitt geniuna intresse för tillgänglighet och delaktighet för alla. Nu senast jobbade jag på Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR) som ungdomskonsulent med bl.a. administration, intressepolitik, projekt m.m. Där fick jag jobba i en teckenspråkig miljö och med de frågor som låg närmast mitt hjärta, nämligen organisatoriska frågor, tillgänglighet och teckenspråk.

• Du har jobbat länge på lokal nivå. Vad hade du för bild av SDU innan? Och berätta gärna om vad var det för skillnad mellan lokalnivå och riksnivå?

– Ja vad ska jag säga?... Jag hade en helt annan föreställning av vad SDU gjorde innan jag började här. Jag har inte haft någon större aktiv roll inom SDU tidigare, förutom att jag satt med i SDU:s IT-grupp under en period och jobbade med bl a Bredbandsprojektet och Fritt Fram. Så jag är rätt så grön när det gäller SDUs verksamheter men det känns oerhört spännande att som intressepolitisk ombudsman föra fram de frågor som döva ungdomar vill driva.

Den största skillnaden är de intressepolitiska frågorna man driver – nu är det mer fokus på bl a rikstäckande frågeställningar, remissvar från olika departement och motioner i riksdagen att bevaka. På lokal nivå jobbade jag mer med frågor som förekommer nära medlemmarna och deras närmaste miljö/omgivning.

SDU gör ett oerhört viktigt och betydelsefullt arbete som innebär att vi är mycket beroende av ungdomsklubbarna i Sverige. Ni är som SDUs största kroppsådor. Genom ert engagemang i ungdomsklubbarna får vi blodet att flöda runt, hjärtat att pumpa och hela kroppen att fungera.

• Har du några mål för hur du vill förändra SDU framöver?

– Oj, jag är en sådan person som VILL göra mycket! Men främst vill jag förstås att SDU ska bli en självklar dialogpart och samarbetspartner i olika intressepolitiska frågor så att vår ställning stärks ytterligare. Vi ska synas överallt och jämt!

För den enskilde individen vill jag att alla ska vara stolta för den unika individ de är och kunna stå upp för sina rättigheter till teckenspråk och ett tillgängligt samhälle. Alla döva ungdomar ska vara fullvärdiga medborgare i det svenska samhället.

Sedan ska alla döva, hörselskadade och ungdomar med CI känna sig hemma med SDU och i vår verksamhet. Vi är till för er och vi ska göra vårt yttersta för att era idéer och drömmar ska förverkligas!

• Sist, UNG är lite nyfiken på din bakgrund. Varifrån kommer du? Familj?

– Jag är en riktig "paltunge", född i Luleå och gick integrerat under lågstadiet i min hemby. Jag hade den stora förmånen att lära mig teckenspråk tidigt fastän jag gick integrerat. Efter att jag och min familj besökt Kristinaskolan, när jag gick i tredje klass, bestämde jag mig på egen hand att jag skulle börja där. Så fr o m fjärde klass gick jag i hörselklass på Kristinaskolan och fick massor med döva och hörselskadade kompisar som jag kunde prata med obehindrat. Gissa vilken frihet det var! När jag skulle börja gymnasiet kände jag att RGD var ett självklart val eftersom jag ville ha teckenspråk som undervisningsspråk.

Jag flyttade till Stockholm 1999 för att min pojkvän är en riktig 08:a. Nu är vi sambos och bor nära Årsta med vår dotter som snart är 3 år gammal, vår överviktiga katt och ett antal fiskar. ;-)

På fritiden sysslar jag gärna med yoga, matkultur och umgänge med mina närmaste. Resor är något jag gärna unnar mig ofta - önskar bara att jag hade råd och tid med ännu flera resor.

TEXT OCH FOTO: MARIKA NORRGRANN

Vill du hänga med?

SDU kommer att vara med på åsiktsfestivalen URIX den 21 till 24 maj i Söderhamn. Syftet med festivalen är att öka ungdomarnas inflytande i samhällsfrågor, visa att ungdomar är en resurs i samhället, vara ett forum för de ungdomar som inte är medlemmar i någon organisation och verka för integration. Festivalen riktar sig till ungdomar mellan 13 och 18 år i hela Sverige. Mer info finns på www.urix.se

Precis som ifjol kommer även SDU att vara med under Almedalsveckan den 28 juni till 3 juli på Gotland. Här kommer vi att visa upp oss tillsammans med Unga Hörselskadade, delta i seminarier, lyfta frågor som berör döva och hörselskadade ungdomar med politiker och öka medvetenheten om vår situation.

Låter det intressant? Kontakta Jenny Ek, jenny.ek@sdrf.se, för mer information!

Norden utan gränser

Nordiskt dövas ungdomsseminarium hålls den 20-22 mars i Helsingfors, Finland,

Tio ungdomar från varje nordiskt land kommer att vara med på seminariet "Norden utan gränser".

Under helgen kommer de få möjlighet att träffas och diskutera olika frågor t. ex. om hur barn och ungdomar skall få sina röster hörda. Vilka rättigheter har de och om jämlikheten uppfyllts i de nordiska länderna. Elevrådets betydelse för elevernas inflytande i skolan kommer också att diskuteras!

Intresserad?

Mer information finns på SDU hemsida: www.s-d-u.se

Givande ungdomsklubbkonferens

Helgen den 6-7 december 2008 genomfördes Ungdomsklubbkonferensen på Västanviks Folkhögskola i Leksand.

Ungefär två representanter från varje ungdomsklubb var på plats samt några ur SDU:s styrelse. Totalt 15 personer deltog.

Fokus låg på områden som samarbete mellan ungdomsklubbarna och med SDU, samt hur och med vad SDU ska arbeta under 2009.

Timmarna var fyllda av intressanta diskussioner där deltagarna kom med viktiga synpunkter och bra idéer.

Dags igen för SDU:s sommarläger!

Nu är det dags igen för SDU:s teckenspråkiga sommarläger 2009, för 35:e sommaren i rad!

Alla barn och ungdomar mellan 9-30 år, döva, hörselskadade / CI, språkstörda och hörande som har döva föräldrar/syskon (KODA-barn) är hjärtligt välkomna till SDU:s sommarläger!

Vårt språk på lägren är teckenspråket, främst för att alla ska kunna vara delaktiga på lika villkor.

SDU:S SOMMARLÄGER I ÅR ÄR:

• UNG Camp för 13-17 år (Nytt läger)

Den 12-19 juli 2009 i Lillsved, utanför Stockholm

• Ridläger för teckenspråkiga mellan 9-17 år

Den 19-26 juli 2009 i Lockenkil, Örebro

Billigare deltagaravgift (Gäller för Ridläger och UNG Camp) för SDU medlem: 2500 kr före 25 mars, därefter höjs avgiften.

• Nordiskt barnläger för teckenspråkiga mellan 7-12 år

Den 29 juni - 4 juli 2009 i Malmåsen, Finland

• EUDY juniorläger för 13-17 år,

(EUDY - European Union of the Deaf Youth)

Den 3-10 augusti 2009 i Malmåsen, Finland

Billigare deltagaravgift (Gäller för Nordiskt barnläger och EUDY juniorläger) för SDU medlem: 2500 kr före 15 mars, därefter höjs avgiften.

Mer information om läger och anmälan finns på vår hemsida: www.s-d-u.se

För ytterligare information, maila till sdu@sdrf.se

Välkommen med din anmälan!

Vill du jobba på SDU:s populära sommarläger?

SDU söker dig som vill jobba som föreståndare, ledare eller praktikant på våra läger; Ridläger, UNG Camp, Nordiskt barnläger och EUDY juniorläger.

För att få arbete, är det bra om Du har tidigare erfarenhet av att arbeta med barn och ungdomar. Alla döva, hörselskadade och hörande är välkomna med ansökan. Ett krav är att Du skall kunna kommunicera fullständigt på teckenspråk.

På de nordiska lägre har vi även krav på att Du tidigare skall ha arbetat på något av SDU:s läger. Du bör också kunna internationellt eller nordiskt teckenspråk.

SDU:s personalutbildning är obligato-

risk för alla ledare/föreståndare och praktikanter den 8-10 maj 2009 i Vilsta Sporthotell, Eskilstuna. Samling i Eskilstuna på fredag förmiddag för en gemensam resa till Vilsta Sporthotell. Utbildningen avslutas på söndag eftermiddag.

OBS! Ansökan ska vara SDU tillhanda senast torsdagen den 26 mars 2009

Välkommen med din ansökan!

Sökes: teckenspråkig ridinstruktör/ridlärare

Vi söker dig som är utbildad ridinstruktör/ridlärare eller har lång erfarenhet av undervisning till vårt teckenspråkiga ridläger i Lockenkil, Örebro den 19-27 juli 2009. Du ska kunna teckenspråk. Vi tror att du har god samarbetsförmåga och ett glatt humör. Vana att undervisa ridelever med funktionsnedsättning är meriterande.

OBS! Ansökan ska vara SDU tillhanda senast den 1 mars 2009

Mer information om lägerjobb och ansökan finns på vår hemsida: www.s-d-u.se
För ytterligare information, maila till sdu@sdrf.se

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Rapport från förbundsstyrelsemöte den 29-30 januari.

Rekordartat många motioner till årets kongress

Årets första styrelsemöte ägnades till stor del åt att besvara motionerna inför kongressen. Det har kommit in rekordartat många motioner, 83 st, som spänner över alla de områden där SDR har verksamhet eller bedriver påverkansarbete.

Motionerna och förbundsstyrelsens förslag till kongressbeslut kommer att skickas ut runt den 10 mars, tre månader före kongressen. De presenteras både på teckenspråk och i text.

Ett förslag till SDRs handlingsprogram för åren 2010-2013 håller på att utarbetas och ska skickas ut samtidigt som motionerna. Det är upplagt på ett sätt som förhoppningsvis involverar och stöttar dövföreningarna bättre i det lokala och regionala påverkansarbetet.

Bokslutet för 2008 är i skrivande stund inte klart, men vi vågar vara försiktigt optimistiska om att utfallet visar på ett plus.

Budgetarbetet för 2009 har varit besvärligt, eftersom kostnaderna överstiger intäkterna. Arbetet med att få ner kostnaderna är högt prioriterat, men inte lätt med tanke på att 2009 är kongressår. Det har också tillkommit kostnader för pensioner, som vi dessvärre inte har någon möjlighet att påverka.

Detta drabbar inte bara SDR, utan också andra organisationer och företag. En åtgärd som styrelsen har vidtagit för att minska kostnader är att byta kongressplats från Sänga Säby på Ekerö till Ejendals Arena i Leksand, med boende på Västanviks Folkhögskola. Ejendals Arena är ganska nybyggt, med en fin konferensdel där kongressen ska hållas.

Hemliga diskussioner

För första gången på många år har en höjning av kongressavgiften gjorts, från 1500 till 2000 kr för två fasta ombud. Följande ombud betalar 1500 kr. Specialförbunden får också stå för sina egna kostnader, något de inte har behövt tidigare.

Spännande och mycket hemliga diskussioner pågår om vilka som ska bli årets Kruthmedaljörer och mottagare av Guldsmeden och International Award. Även dövföreningarna arbetar, bl a

med att hitta alternativa kandidater till förbundsstyrelsen. Den sista februari ska namnförslag vara valberedningen tillhanda.

Tolkutredningar ger hopp för framtiden

Två utredningar om tolkning, vardagstolkning och arbetsmarknadstolkning, har glädjande nog kommit till samma slutsats som SDR. Båda föreslår att man ska tillsätta en utredning som ska se över hela tolkverksamheten. SDR har skickat ett brev till äldre- och folkhälsominister Maria Larsson, där vi skriver att vi förväntar oss och hoppas att regeringen följer dessa förslag. Vi får draghjälp från socialdemokratiska riksdagsgruppen som kommer att ställa en interpellation (fråga i riksdagen) om Maria Larsson delar deras bedömning att det behövs en översyn, samt vilka övriga insatser hon är beredd att göra. En KD*-politiker ska ställa en skriftlig fråga till Maria Larsson och flera landsting har också uppmanat Sveriges Kommuner och Landsting, SKL att mana på regeringen att tillsätta denna utredning.

Teckenspråkskampanj ska höja status

Ambitionerna i SDRs teckenspråkskampanj är höga. Syftet med kampanjen är att göra teckenspråket synligt och på så sätt höja statusen. En nationell språkmässa planeras redan till hösten, och nästa år eller 2011 en internationell språkmässa. Vi ska synliggöra skillnaden mellan svenskt teckenspråk (som är ett språk) och TSS (som är tecken som stöd till tal) och betydelsen av tvåspråkighet. Både andra förbund och TÖI* är intresserade av samarbete, och vi arbetar för att universiteten också hakar på.

Från Handikappdelegationen rapporteras om ett projekt med professionella bemanningsföretag som med framgång har ordnat jobb åt personer med olika funktionshinder. Idén väcktes om HRF*, SDR och FSDB* kanske skulle ha en egen bemanningsgrupp. Dövkonsulenterna var aktiva tidigare, men nu ligger ansvaret hos Arbetsförmedlingen, vilket har försämrats för döva. Någon påminde om "Dövas Vål", som fungerade som ett sorts dåtida bemanningsföretag. Ska vi tillbaka till det? Siffrorna visar att 80 % döva har jobb mot 60 % hörselskadade.

Styrelsen har ett extra styrelsemöte i februari för att fortsätta genomgången av motionerna och handlingsprogrammet.

HELENA FREMELL STÅHL

*KD – Kristdemokraterna

*TÖI – Tolk- och Översättarinstitutet

*HRF – Hörselskadades Riksförbund

*FSDB – Föreningen Sveriges Dövblinda

Tack, Birgitta, för Nordens bästa dövtidning!

■ Birgitta Leufstadius har med pensionsålderns rätt lämnat Dövas Tidning. Birgitta kom till Västanviks Folkhögskola år 1998 som journalistiklärare, arbetade sedan på Dövas TV en kort period, och därefter i SDRs info/tidningsprojekt (samarbete med SDI bl a).

När dåvarande redaktören Göran Andersson gick vidare till andra arbetsuppgifter, så tog Birgitta över som chefredaktör och ansvarig utgivare av Dövas Tidning.

Birgitta har en gedigen journalistisk bakgrund, vilket har märkts på kvalitén på Dövas Tidning. Med en professionellt formulerad journalistisk målsättning och läsarnas intressen i främsta rummet, har tidningen under Birgittas ledning bara

blivit bättre och bättre, och välförtjänt fått omdömet Nordens bästa dövtidning.

Klokt nog började Birgitta och Lennart Tjärnström tidigt planera för sina pensionsavgångar, och startade ett volontärprojekt för att hitta några unga döva som kunde ta över så småningom. Och nu är vi där. Journalisterna Tomas Lagergren och Niclas Martinsson ska nu under ledning av nya chefredaktören Åsa Möller, fortsätta göra världens bästa Dövas Tidning.

Tack Birgitta för stimulerande samarbete och lycka till med pensionärlivet.

HELENA FREMELL STÅHL

INFORMATIONSCHEF

Birgitta Leufstadius.

Barn på skolgården.

Yvonne Modig rapporterar från Laos:

Laos döva behöver oss

Phanita Maiphone, 17 år och Bounhome Xayyalrad, 19 år jobbar i dövgruppen.

I Laos driver Medelpads Dövas Förening (MDF) och Norrbottens Dövas Teckenspråksförening (NDT) biståndsprojekt sedan 10 år, tillsammans med SHIA*, SDR* och HRF*. Med på resan till Laos var också Jan Nyström, Kerstin Kjellberg, Tomas Hedberg, Pepe Hegethorn, tre representanter från HRF samt tolkar.

För mig var det sjätte resan till Laos. Den första blev en kulturchock – då förstod jag hur det var i Sverige förr, när hörande trodde sig veta bäst och bestämde allt. Nu, tio år senare, har döva i Laos fått ökat dövmedvetande, men de har mycket kvar att göra.

För 10 år sedan var döva förbjudna att gifta sig och bilda familj. I dag har många bildat familj, men har svårt att få jobb och försörja familjen. I samhället är okunskapen om döva stor.

Den första dövskolan bildades 1992 i huvudstaden Vientiane på Nationella Rehabiliteringscentret, NRC. NRC har bara haft sammanlagt 175 elever 1992–2008. Det är inte lätt att nå ut med information, och föräldrarna har inte råd att skicka dit sina barn. Det är svårt att rekrytera utbildade lärare p.g.a. den låga lönen, och svårt för eleverna att få en godkänd examen p.g.a. att NRC tillhör Hälsodepartementet och utbildningen klassas som rehabilitering. Utbildningsdepartementet borde ta ansvar även för dövskolorna.

Den andra dövskolan finns på rehabiliteringscentret i Savannakhet. De är nu oroliga att inte få undervisningsmaterial när vårt projekt avslutas. En tredje dövskola startades i oktober 2008 i Luang Prabang. Den har nu 25 elever.

Vi avslutade projektet med ett seminarium på NRC i Vientiane. Mycket tråkigt att vi inte har möjlighet att stödja

NRC i fortsättningen. SHIA har i sina bestämmelser att stödet ska gå till frivilligorganisationer och inte staten, och NRC är statligt. Vi måste tyvärr följa reglerna, trots att vi bara nått halvvägs och skulle vilja fortsätta. De har ju inget annat stöd.

Regeringen i Laos har en handlingsplan, "Rätt utbildning för alla barn", som ska uppfyllas till år 2015. Om den genomförs kan det öppna fler möjligheter för döva.

Vi har andra projekt ihop med Laos organisation för funktionshindrade, LDPA. För 10 år sedan fanns inga döva i LDPA, men nu finns fem döva anställda. Främst Bounterm, som jag träffade för 10 år sedan. Han har utvecklats och tagit ansvar för dövgruppen. Bl.a. var han med på SDR:s kongress i Skövde 2005. Idag är han i 40-årsåldern, säker och erfaren. Där finns också några aktiva döva tjejer, men läget är sårbart eftersom kunskapen inte sprids till andra döva. Det behövs ledarskapsträning.

Dövgruppen jobbar för att sprida teckenspråket till andra provinser, men det är mycket svårt med kommunikationen. Jag träffade en 18-årig tjej som var analfabet och inte kunde teckenspråk – det kändes hemskt att inte alls kunna kommunicera.

Det finns 86 döva medlemmar i Vientiane. Men i staden finns många fler döva. Enligt en officiell rapport finns det 22.504 döva/hörselskadade i hela Laos. Dövgruppen vill göra en egen utredning, eftersom det egentligen finns många fler.

Här finns inte dövförbund eller dövföreningar, bara dövgruppen i LDPA, som helst vill bilda en egen förening. Men vi bad dem vänta, p.g.a. den osäkra framtiden. Vi har projektet kvar i ett år till, sedan vet vi inte om vi får fortsätta.

Sista dagen hade vi en informations- och underhållningsdag i LDPA:s lokal. Ca 20 döva laoter var med. Tomas Hedberg informerade om FN:s konvention om mänskliga rättigheter. Jag informerade om projektet och vilka som stödjer det, och Jan Nyström om döva med blindhet. Avslutningsvis blev det folkdanssuppväning i vackra dräkter – underbart att se.

En rättelse: På ledarsidan i förra numret skrev jag att SDR, HRF, FSDB och DHB har ansökt gemensamt om en projektering/förstudie i Laos hos SHIA. Men det var inte DHB utan UH, Unga hörselskadade, som var med i ansökan. Och tyvärr blev det avslag.

Svenska gruppen med laotiska dövgruppen.

YVONNE MODIG, VICE ORDFÖRANDE, SDR

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Trotjänare går i pension

”Vilken otrolig utveckling vi sett!”

- Det bästa är att jag under de här åren fått ta del av en otrolig utveckling. Från dövas kamp för att överhuvudtaget få använda sitt språk - till idag, när SDR rör sig obehindrat i maktens korridorer, säger Margaretha Petterson efter 35 år hos SDR.

När SDR:s ”hustolk” nu går i pension har hon mött fem olika SDR-ordförande och är ett välkänt ansikte för de flesta döva. Ombedd att kika i backspegeln tar hon också upp den tekniska utvecklingen - hur bildtelefoner, datorer och mobiler har förbättrat förutsättningarna för dövas delaktighet.

Förr var det besvärligare. T.ex. när dåvarande SDR-ordföranden Lars Kruth skulle delta i ett möte om skolfrågor i Stockholm. Lars satt redan på tåget när Margaretha fick meddelande att mötet blivit inställt. Hur skulle Lars få informationen? Margaretha visste att tågen möttes i Sala. Hon ringde stationen i Sala och fick personalen att leta reda på

Lars. De gav honom informationen om det inställda mötet, så att han kunde hoppa på Leksandståget hem igen.

Tvåra kast mellan olika miljöer kännetecknar jobbet som tolk. På förmiddagen kan man få krypa på alla fyra på Västanviks* vind och tolka åt brandinspektörer för att sedan, samma kväll, sitta på galamiddag med landshövdingen i Malmö. Margaretha talar med värme om ”sina” SDR-ordförande och tycker det varit roliga år, som bl.a. medfört många resor ut i världen. Nu väntar lite lugnare dagar. Eftersom även maken gått i pension kommer de nu att ägna sig åt huspyssel och promenader hemma i Falkenberg. Vintertid kan det bli en tripp till Thailand, där en av sönerna har hus.

- Just nu försöker jag vänja mig vid att jag INTE måste ha med mig mobilen överallt! skrattar Margaretha. **B.L.**

Margaretha avtackades med blommor, present i form av en tavla och många kramar.

*Västanvik - dövas folkhögskola i Leksand

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Elsa Brunemalm.

Ramp på teckenspråk

■ Det populära ungdomsprogrammet Ramp finns NU på teckenspråk! Ett studiprogram, som riktar sig till döva ungdomar mellan 13 - 17 år.

Elsa Brunemalm är programledaren och i de fem programmen träffar vi döva ungdomar och vuxna som berättar om sina erfarenheter. Cecilia önskar bli modedesigner och hon har en stor vilja att ta steget ut till modevärlden. Alexandra har stora drömmar om att få tävla i OS i simning. Att flytta till Sverige från ett annat land utan något språk kan vara knepigt om man är döv. Det är också jobbigt att utlämna sig till andra om man måste använda tolk. Dessutom

får vi träffa ett gift par som berättar hur de lyckats hålla ihop i många år.

Luis och Reyhaneh, experter på sex- och samlevnadsfrågor, svarar på ungdomarnas frågor.

• PROGRAM 1 - FAMILJ - 15 MIN

- Må 9 mars kl 10.15 SVT 1 text-tv textat 199
- Ons 11 mars kl 10.40 SVT 1 textad repris

• PROGRAM 2 - UTANFÖRSKAP 15 MIN

- Må 16 mars kl 10.15 SVT 1 text-tv textat 199
- Ons 18 mars kl 10.40 SVT 1 textad repris

• PROGRAM 3 - ATT VARA DÖV - 15 MIN

- Må 23 mars kl 10.15 SVT 1 text-tv textat 199
- Ons 25 mars kl 10.40 SVT 1 textad repris

• PROGRAM 4 - DRÖMMAR OCH MOD - 15 MIN

- Må 30 mars kl 10.15 SVT 1 text-tv textat 199
- Ons 1 april kl 10.40 SVT 1 textad repris

• PROGRAM 5 - KÄRLEK OCH DEJTING - 15 MIN

- Må 6 april kl 10.15 SVT 1 text-tv textat 199
- Ons 8 april kl 10.40 SVT 1 textad repris

ANNONSER

Carpe Vita kbt samtal

Teckenkunnig terapeut

ibland behöver vi alla någon att tala med.
Du kanske känner Dig stressad eller har dåligt
självförtroende, eller så behöver Du bara bolla
Dina tankar med någon utomstående.

Jag har verktygen som hjälper Dig.

Jag har tystnadsplikt.

Linda Roxe 0703-18 83 93

www.carpevitakbt.se

Ett varmt tack
för vänligt deltagande vid
vår kära Wally Lindbergs
sjukdom och bortgång.
Tack för besök, blommor, sms och gåvor
till olika fonder.

Sonja
Aina och Doris
med familjer

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

En för alla, alla för en? Tillgänglighet för alla i vårt samhälle! Utom för teckenspråkiga döva och hörselskadade?

”En kyrka för alla” heter policydokumentet som Sveriges Kristna Råd antog i mars 2008 som är en skrivelse om kyrkornas arbete med frågor om funktionshinder. Däri

DEBATT

uttrycks det att ”Det är av vikt att låta frågor om funktionshinder genomsyra tänkesätt och handling i kyrkor och samfund”. Detta i

linje med regeringens proposition om en nationell handlingsplan för handikappolitiken från år 2000 som kommit att gå under sloganen ”Tillgänglighet för alla 2010” där insatser skall göras för att integrera funktionsnedsatta personer i samhället. I dokumenten framhåller både kyrka och stat vikten av bemötande, delaktighet och tillgänglighet. Man talar om kritiska granskningar och förändringar till det bättre för människor med funktionsnedsättningar. Om bearbetning av attityder och värderingar, om att tillskansa sig bättre kunskaper för att kunna förebygga diskriminering.

Att man på grund av en funktionsnedsättning diskrimineras och behandlas sämre än andra håller nog de flesta med om är oacceptabelt. Men för många teckenspråkiga döva och hörselskadade medborgare i Sverige är det en del av vardagen. I

ett samhälle där majoriteten av alla möjligheter till delaktighet och tillgänglighet erbjuds på svenska, som är ett inlärt andraspråk, är det svårt att känna sig som en fullvärdig medborgare.

Den pågående omorganisationen av Svenska kyrkan, vari dövprästers arbetsområden ändras från att vara stiftsbundna till församlingsbundna är ett illustrativt exempel som drabbar teckenspråkiga personer. Turen har nu kommit till Göteborgs stift där dövprästen efter omorganisationen, likt sjukhus eller fängelseprästen, kommer att arbeta enbart inom Göteborgs stad istället för Göteborgs stift. Detta innebär i praktiken att prästen servar ett mindre område, vilket inte blir något problem för de som bor i Göteborg. Men för de teckenspråkiga döva och hörselskadade i Västra Götaland, Bohuslän och delar av Halland innebär detta emellertid att den enda präst som funnits för dem kommer att tvingas överge dem.

För dem som har vilja och ork att resa ett par timmar och betala kostnaderna ges fortfarande möjligheten att besöka gudstjänsterna och att träffa präst eller diakon för samtal och självvård i Göteborg. För dem som inte har de möjligheterna är alternativet att stanna hemma. Alternativt kan

man ta sig till sin lokala församling och träffa en präst som inte talar samma språk eller delar samma visuella kultur som en själv. För många äldre teckenspråkiga utanför Göteborg innebär dövprästens hembesök ibland den enda möjligheten till samtal för välmående. Kyrkans verksamhet på teckenspråk kan innebära en förutsättning för delaktighet och tillgänglighet, för att bryta isoleringen många teckenspråkiga äldre befinner sig i. Detta särskilt då bristen på övrig information och kultur på deras eget språk i resten av samhället är uppenbar.

Bristande kunskap?

”Diskriminerande handlingar behöver inte ha diskriminerande avsikter. Orsakerna kan vara fördomar, okunskap och omedvetenhet. Men orsakerna kan också vara likgiltighet, ovilja och avståndstagande” står det i regeringspropositionen.

Utifrån att Svenska kyrkan utger sig för att man arbetar för en öppen och tillgänglig kyrka och att alla ska ha tillgång till alla delar av kyrkans verksamhet för att känna delaktighet, glädje och gemenskap, oberoende av funktionshinder, får man väl utgå ifrån att det är okunskap eller omed-

ANNONSER

Genom vårt utbildningskoncept ger vi varje person goda förutsättningar att, själv och tillsammans med andra, skapa en meningsfull utveckling och delaktighet i samhällslivet.

MOT NYA MÖJLIGHETER

I **AUGUSTI 2009** öppna Mo Gård Folkhögskola i Skåne. Skolan ligger i Åkarp, mellan Malmö och Lund. Du tar dig enkelt till skolan med buss eller tåg. Skolan är utrustad med alla moderna lokaler och teknik.

MO GÅRD FOLKHÖGSKOLA vänder sig i första hand till dig som kommunicerar på teckenspråk eller använder andra alternativa kommunikationsformer. Utbildningen är individuellt anpassad och du kan välja att läsa på hel- eller deltid. Studierna sker i lugn takt och i små grupper och du har möjlighet att få stöd utefter dina behov. Du kan själv välja vilken inriktning eller vilka ämnen du vill läsa.

UTBILDNINGEN är studiemedelsberättigad och för att söka till skolan måste du ha fyllt 18 år.

För ansökan ring 0122-248 00, Texttelefon 0122-248 80, SMS 073-033 43 00 eller besök www.mogard.se

Mo Gård Folkhögskola
Box 76 | 612 22 Finspång
Telefon: 0122-248 00 | Texttelefon: 0122-248 80
E-post: info@mogard.fhsk.se | www.mogard.se

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

vetenhet det handlar om när en omstrukturering likt den ovan nämnda direkt drabbar gruppen av teckenspråkiga. Detta trots att dövrästen i Göteborg själv lyft problemet inför stiftet upprepade gånger.

Tanken är att församlingsprästen skall ha sådan god kunskap om sin församling att om det finns någon döv/teckenspråkig person så har prästen den vetskapen. Då är det upp till församlingsprästen att samverka med den teckenspråkiga prästen att sörja för det som Svenska kyrkan erbjuder alla sina församlingsmedlemmar. Detta kommer att innebära en extrakostnad och det är här som det kan bli problem. Församlingarna har idag flera åtagande att budgetera för större grupper: konfirmander, barnverksamheter, kvinnofrukostar och andra samkväm. Kommer den enskildes behov att prioriteras då? Om behovet ens är känt av prästen i församlingen vill säga...

Förändringar till det bättre? Regeringspropositionen yrkar att "om människor blir utestängda eller missgynnas, direkt eller indirekt, så måste detta bekämpas oavsett orsakerna." Då Svenska kyrkan hävdar att deras personal utbildas för att ha den kunskap som behövs för att ge stöd och ett gott

bemötande kanske det behövs bättre utbildning om teckenspråkigas behov och rättigheter för att kunna förhindra att gruppen av teckenspråkiga döva och hörselskadade missgynnas. I dokumentet "En kyrka för alla" står det skrivet: "Förhoppningen är att detta policydokument kan förmå kyrkor och samfund att genomföra en självkritisk granskning, så att varje människa får bli den hon är ämnad att vara."... Vi måste fråga oss vilka förändringar vi behöver genomföra för att kyrkorna ska kunna bli platser där personer med funktionsnedsättningar får bättre möjligheter att möta Guds kärlek"

Vi undertecknade hoppas på förändringar för ett tillgängligt samhälle och en kyrka för alla. Bättre bemötande, delaktighet och tillgänglighet, oavsett språktillhörighet eller funktionsnedsättning. Inte sämre.

PETRA NILSSON OCH ANNIKA HEIDLUND,

Informatörer på Teckenspråksforum, ett medborgarkontor för teckenspråkiga döva och hörselskadade, under Social Resursförvaltning, Göteborgs stad i representation för verksamheterna:

Göteborgs Dövas Förening, Hemtjänst för teckenspråkiga, Åkerhus äldreboende för teckenspråkiga döva, Äldrevägledaren för döva samt Eldorado.

Lokala informatörer utbildas på Västanvik

I vår kommer ett 15-tal medlemmar att ha genomgått SDRs informatörskurs i samverkan med Västanviks Folkhögskola. Syftet med den tre veckor långa utbildningen är att deltagarna ska få en grund att stå på för att på olika sätt kunna fungera som SDRs förlängda arm lokalt.

Tanken är att de lokala informatörerna sen ska kunna ställa upp och informera om SDR, om döva och teckenspråk och aktuella kampanjer på medlemsmöten och andra arrangemang, i skolor, på arbetsplatser, till lokala politiker och andra samhällets företrädare och också till lokalmedia.

Stående fr.v. Moa Sjödin, Barbro Almquist, Isabell Engwall, Erika Lindberg, Alexia Lefebvre, Linda Jörlemyr, Eva Samuelsson, Camilla Eklöv, Diana Jörlemyr och Susanne Stenmark. Sittande fr.v. Ulf Nilsson, Victor Done, Dan Lantto-Andersson samt Denny Bergerholm.

ANNONSER

Stockholms universitet

Ny möjlighet att studera på Stockholms universitet!

Höstterminen 2009 kan du studera på helfart eller halvfart, med undervisning på teckenspråk. Du läser Teckenspråk och/eller Svenska som andraspråk för döva. Du kan läsa tre år på heltid och få en FK-examen (filosofie kandidat).

Mer information kommer inom kort att finnas på våra hemsidor: www.ling.su.se/tsp och www.ling.su.se/sv2d

Du kan också kontakta studierektor Anna-Lena Nilsson: studierektor.tsp@ling.su.se

Har du en berättelse som du vill berätta för eftervärlden?

VI DÖVA BERÄTTAR
We the Deaf tell

Nu ska det ske igen! Teater Manu från Norge och Tyst Teater från Sverige samarbetar i en ny teaterföreställning som baseras på dövas egna berättelser och sätts upp våren 2010. Under 2009 har du möjlighet att vara med och lämna in din bästa/roligaste/sorgligaste historia i detta unika projekt! Berättelser om livet i något som blir mer än en pjäs. Vill du veta mer?

Kontakta oss:

Sverige: sebastian.embacher@riksteatern.se

Norge: sveinarne@teatermanu.no

Läs mer på: www.riksteatern.se/tystteater eller www.teatermanu.no

Sanningskommission behövs – viktigt dokumentera orala tragiken

■ Jag är född på 50-talet och fick min skolutbildning på dövskolan i Lund. Då skolan använde den orala metoden i undervisningen, och jag inte kunde avläsa så bra fick jag dåliga kunskaper.

Under julhelgen har jag läst många nummer av Dövas Tidning, bland annat intervjuer av professor Göte Hansson och Bibbi Burman om att det behövs en sanningskommission som visar hur den orala metoden var i skolan under 50-80 talet.

Jag håller med dem om att det behövs en sanningskommission. Det är viktigt att dokumentera den tragiska orala under-

visningen för framtida generationer. Det får inte bli som i Tyskland där det var tyst om dövas situation under andra världskriget i mer än 50 år.

När jag i Dövas Tidning sista nummer för 2008 läser om ambitiöse Staffan Hellström, doktorand vid KTH i Stockholm blir jag glad. Han säger att om han inte fått teckenspråk i grundskolan skulle han inte klara sig lika bra för han var inte duktig på att avläsa. Det visar hur viktigt teckenspråk är i undervisningen.

”50-TALIST”

Betlehemsvandring – i Ulricehamn

■ I Ulricehamns kyrka var döva från Dövkyrkan i Skara Stift med och gick Betlehems-Vandringen i år.

Vår dövpräst, Barbro Lilja-Brattgård följde med samt tolk och en guide. Vi som deltog kom från Skara, Skövde, Falköping, Götene och Borås.

Vandringen började på Betlehems ängar, där vi träffade på några herdar och deras får och åsnor. De berättade att de hört sägas, att en konung skulle bli född där. Men menade att det inte kunde vara sant; det fanns ju inga palats i närheten.

Vi fortsatte, och ville komma in i Betlehem. Men bistra soldater krävde betalning. Vår guide gav dem några stenar.

Inne i Betlehem, träffade vi först på en timmerman och hans lärning. Därefter fick vi skattskrivna oss. En profet berättade vad som skulle ske, och vi träffade sedan på en kvinna som gjorde stövlar i läder, och en man som smidde spik och en dam som gjorde rotslöjd. Tre orientaliska kvinnor gjorde en väldigt god linsoppa, som vi fick smaka på. Och längst in doftade det gott från bagarboden. Även där blev vi bjudna på en smakbit.

Den vresige värdshusvärd Gideon, tittade ut och talade om att det var precis fullt hos honom. Men om vi inte var så nogräknade så kunde vi få bo i stallet. Där var det varmt och gott. Plötsligt kom de tre vise männen, med sina gåvor till Jesusbarnet. Vi fick så gärna följa med när de skulle uppvakta barnet. Vi fick en liten gåva, så att även vi hade något att ge den lille nyfödde.

Och där, i krubban, låg ett livs levande barn, 3 månader gammalt. När babyen fick syn på oss döva och vårt teckenspråk, tittade den stort och började fäkta med armarna. Den ville svara. Vi sjöng ”Stilla Natt” och ” Nu tändas tusen juleljus” för den heliga familjen, och därefter var det slut i kyrkan..

Vi beslöt oss för att gemensamt gå till Restaurang Bryggan nere vid sjön Åsunden, för en matbit och en stunds gemenskap. Det smakade väldigt gott, och det var så roligt att träffas igen. Vår blivande diakon, Camilla Jansson, hade med sig två hörande kurskamrater från diakonutbildningen på Bräcke Östergård i Göteborg.

När vi skulle skiljas åt, kramade vi om varandra och önskade varandra God Jul och Gott Nytt År.

DÖVA I SKARA STIFT/ GM. BERIT FORSBERG

Deltagarna lyssnar på Linda Erikssons information om tolkprojektet.

Litteratur och tolkprojekt vid Dövblindas höstmöte

Föreningen Sveriges Dövblinda anordnade ett höstmöte i Almåsa den 14-16 november. Ett trettiotal medlemmar deltog. Bl.a. redovisades tolkprojektet, som nu avslutats.

Författaren Ulla-Bell Thorin och undertecknad var inbjudna föreläsare. Ulla-Bell talade om sitt författarskap och jag själv beskrev min kommande bok om den dövblinde mannen Frans Lejon som levde 1878-1947 i Finland.

Frans Lejon, som blev blind och döv vid tvåårsåldern av smittkoppor, fick omvårdnad och utbildning först i 10-årsåldern. Han utvecklades snabbt och blev skicklig i all slags hantverk och trädgårdsarbete. Frans lärde sig att läsa och skriva punktskrift, Moons system och kunde skriva på vanligt sätt till seende vänner med skrivhjälpmedel.

Jag lovade att försöka få boken klar lagom till 40-års jubileumsfesten i juni 2009 och kommer att informera om detta på FSDB:s hemsida så småningom.

Ulla-Bell berättade om de sex böcker hon skrivit under två decennier. I den senaste boken, ”Med högburet huvud”, är kvinnan i boken en fiktiv person - flera kvinnor är samlade i en och samma person - Margareta. Berättelserna om vad som hände med henne och hennes vänner har hänt i verkligheten.

Söndagsmorgonen inleddes med information om Nationellt Kunskapscenter för Dövblindfrågor. Lena Hammarstedt, som är verksamhetsansvarig, berättade om arbetet på nationell nivå och vad som är på gång just nu. Lena ansåg att lobbying är det viktigaste vi kan göra om vi vill ha förändring. Ju fler som lobbar desto snabbare får vi resultat. Ju fler politiker och beslutfattare vi får kontakt med desto större genomslag blir det. Man vill så mycket men saknar ibland verktyg för kampen för bättre livskvalitet. Nu fick alla lite mera kött på benen för att tänka ut en bra strategi för fortsatt arbete.

Utbildade informatörer är enormt viktiga personer och behövs i utvecklingsarbetet. Det finns planer på att starta ett projekt med stöd från Allmänna Arvsfonden om alternativa kommunikationssätt och metoder tillsammans med dövblinda. Däremot finns inga pengar till vidareutbildning av föreningens informatörer.

Tack för tre fantastiska och inspirerande dagar. Jag fick vara med som en av er och uppleva den unika gemenskapen och bli förundrad över er sprudlande livsglädje och framtidstro.

ANITA HELLÖRE

Varsel av teckenspråkstolkar diskriminering av döva

■ Göteborgs Universitet har varslat samtliga av sina 12 anställda teckenspråkstolkar.

Därmed ökar klyftorna ytterligare mellan hörande och döva på arbetsmarknaden, när man inte kan konkurrera på lika villkor på grund av olika tillgång till högre studier.

Döva har alltid fått kämpa för rätten till studier på teckenspråk och kampen är tydligen aldrig över.

På 30-talet fick döva inte konfirmeras eftersom man inte kunde höra Guds ord, man fick inte läsa på lantbruksskola för man inte kunde "höra säden växa". Som döv hänvisades man till s-yrken, dvs snickare, sömmerska, skomakare och skraddare.

Fördomarna mot döva var starka och åsikten var att de var dumma och obildbara.

Under mitten av 50-talet startade KFUM en försöksskola på Djurgården i Stockholm, Blockhusudden. De ansåg att döva kan lära sig lika bra som alla andra.

Efter några år visade skolan goda resultat och staten övertog ansvaret för skolan.

Så sent som 2000 läste en döv teologi på

Uppsala universitet men plötsligt fanns inga pengar till teckenspråkstolkar och hans vidare utbildning till präst var hotad. Lyckligtvis löste sig detta och mannen är idag Sveriges första och enda döva präst. Som hörande har man inte den ökade oron huruvida man ska kunna slutföra sin utbildning eller inte, pga tillgången till tolkar. Det ger en extra stress och oro som gör att många döva tappar hoppet om att man kan genomföra en universitets-/högskoleutbildning. En otrolig förlust för både individen och för samhället som går miste om många dövas kompetens.

Konkurrensen på arbetsmarknaden är hård och kravet på utbildning är högt. För att döva ska ha en chans att kunna hävda sig krävs att man gör det möjligt för döva att på lika villkor kunna tillgodogöra sig en högre utbildning.

Det aktuella varslat på Göteborgs universitet hindrar unga dövas framtida utbildning.

Detta är diskriminering!

BJÖRN

*Se även artiklar på sid 4 och 5 i detta nr.
DT:s red.*

Till minne

■ Astrid Fredriksson har gått bort, 90 år fyllda. Under många år var Astrid SDRs mest anlitade tolk. 1999 fick hon Kruthmedaljen för detta mångåriga och hängivna arbete. Det säger en del om Astrid och tidsandan, att hon 1951 helt ensam tolkade under tre kongressdagar. När maken Harry blev förbundsordförande i SDR började ett stort lobbyarbete gentemot folk i riksdag och departement. Sådana tuffa uppdrag var inte lätt att få tolk till, men Astrid ställde alltid upp.

Hon deltog också aktivt i påverkansarbetet för teckenspråkets erkännande som ett självständigt språk och dövas barns rätt till en tvåspråkig skola med teckenspråk som första språk.

Astrid var inte bara tolk. Hon hade en stor kunskap och insikt om dövas sociala och kulturella liv och använde denna kunskap till att påverka myndighetspersoner.

Vi har Astrid att tacka för mycket. Hon kämpade vid vår sida för att förändra samhällets syn på döva. Må hon vila i frid.

LARS-ÅKE WIKSTRÖM

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Strålande Julfest för Dövblinda

■ Tisdagen den 9 december möttes Globala dövblinda i Göteborg till en strålande julfest på hotell Novotel. 21 personer bjöds till ett dignande julbord. Gemytligt, varmt och hjärtligt var det mitt i den mörka decemberdagen.

Ordförande Björn Ångquist höll tal. Han tackade samtliga för året som gått och lovade ett gediget program för år 2009. Natur & Kultur står högst på önskelistan.

Slutligen riktade ordföranden ett tack till teckenspråkseleverna från Nordiska Folkhögskolan i Kungälv som var oss till stor hjälp och glädje även denna dag och önskade dem alla välkomna åter när de är klara med sin utbildning. Därefter önskades alla ett Gott Nytt Arbetsår 2009.

INGEGÅRD AXNER

Till 1959 års konfirmander i Härnösand

■ Hej alla skolkamrater som slutade skolan år 1959 i Härnösand. Tiden har gått fort. Det var 50 år sedan vi i konfirmerades. Vi kommer att fira konfirmanden i Härnösand den 5- 6 juni-09.

Preliminärt program:

Den 5 juni: Grillfest med dryck i Härnösand, plats är inte bestämt ännu.

Den 6 juni: Båttur till Höga Kusten kl 18.00 eller 18.30. Tar ca. fyra timmar. På båten finns varm

buffé som kostar 300 kr, exklusive dryck.

Är Ni intresserade av att fira konfirmanden? Anmäl er till mig senast den 29 mars.

Min adress: Falsterbovägen 27, 85730 Sundsvall

E-mail: goran.modig@sdrf.se

Bildtelefon dagtid: goran.modig@sip.omnitor.se

Mobiltefnr: 0735081397

Hjärtlig välkommen!

GÖRAN MODIG

RÄTTELSE

Iris Hadar vill påpeka att den utbildning som i DT nr 8-2008 omnämndes som "grönuteutbildning" rätteligen heter "grönuteutbildning".

Var finns SDR:s Barack Obama?

Samma dag som jag skriver det här håller Barack Obama sitt historiska installations- tal. Hela världen lyssnade. För första gången

har väljarna i USA gjort en svart man till världens mäktigaste. Den nye presidenten väcker världen över, hopp om en bättre och fredligare utveckling.

Hans uppgift är inte lätt: Finanskris, miljökris och USA:s skamfilade anseende i den övriga världen. Med Martin Luther Kings* och Kennedy-brödernas* tragiska öde i minnet kan man bara hoppas att Obama klarar sig och kan genomföra sin tuffa uppgift, och att 2009 blir den vändpunkt då förnuftet överflyglar våldet.

Obama har fått förtroendet att leda USA för att han 1) har en tydlig vision, och 2) är oerhört bra på att förmedla den till fler.

Var finns SDR:s Barack Obama?

Vårt förbund är slitet efter åren av ekonomiska bekymmer. Större delen av sittande styrelse kommer att avgå vid den kommande kongressen i sommar, som vi får hoppas blir kreativ och nytänkande.

Var finns den person som kan samla alla teckenspråkiga kring den gemensamma visionen? Som kan kommunicera budskapet inte bara till de egna leden, utan också kan väcka omvärlden? För än är det långt till full delaktighet.

SDR är ett litet förbund som sällan når fram till rampljuset. Här behövs en företrä-

dare som brinner för uppgiften och "går genom rutan", som mediaproffsen brukar säga. En Obama, med en bra tolk vid sin sida!

Från politiken till det mer privata: Jag blir med ålderns rätt pensionär nu, och passar på att säga tack för spännande år med Dövas Tidning.

Det har sannerligen varit en färd! Från början var det bara Lennart Tjärnström och jag. Lennart med sin stora kunskap om dövävärlden och sin entusiasm för jobbet, och jag som kom från mediavärlden "därute" och såg med nya ögon på den gamla trötta dövtidningen.

Vi satte igång att fräscha upp den. Med god hjälp, ska betonas, av SDR:s Helena Fremnell Ståhl, som är fenomenal på att trolla fram pengar från fonder och andra bidragsgivare, och DT:s layoutare Åsa Möller som ställt upp till mycket mer än 100 procent. Tack också till SDR:s Tord Lind och många andra för positivt intresse.

När Lennart och jag började samarbeta närmade vi oss båda pensionsåldern. Så var finna efterträdare? En Dövas Tidning värd namnet behöver döva reportrar. Reportrar som kan dövävärlden och känner för den – snabbtänkta teckenspråkiga intervjuproffs som också skriver god svenska, som har bred allmänbildning, god omvärldsorientering och gott omdöme.

Vi hittade Tomas Lagergren och Niclas Martinsson. Det har varit en stor glädje att se Tomas och Niclas, båda så ambitiösa och talangfulla, växa till skickliga yrkesmän. Trots praktiskt strul med tolkar, kommunikationer etc – samhället är som bekant inte fullt tillgängligt för alla – har vi alltid

löst problemen och fått tidningen klar för trycket i tid. Trots små resurser, och ibland stora praktiska problem, har vi lyckats. Orsaken stavas arbetsglädje och gott samarbete. Tack ska ni ha!

Spännande har det också varit med läsarkontakten. I början var det väl några av er som inte uppskattade förändringen av DT, men med tiden har den positiva responsen kommit att överväga stort. Det värmer, och vi som jobbat med tidningen tackar för ert förtroende.

Snart står nya förändringar för dörren – den snabba tekniska utvecklingen håller på att revolutionera hela mediavärlden, och inom SDR finns spännande framtidstankar. Papperstidningarna tror jag ändå alltid kommer att behövas.

Dövas Tidning är er egen tidning och står alltid på dövas sida – men utan att ge avkall på de journalistiska kraven på saktighet och objektivitet, sans och balans. Läsarna ska kunna lita på Dövas Tidning.

Från det här numret är Åsa Möller, som många redan känner, ny chefredaktör för DT. Jag ska med intresse följa den vidare utvecklingen av SDR:s medier, även om jag också har för avsikt att hinna gulla mer med barnbarnen, läsa, resa... Pensionärlivet har sina fördelar!

BIRGITTA LEUFSTADIUS

SDR-medlem, f.d. chefredaktör och ansv. utgivare

*John F Kennedy, från 1961 USA:s president, skjuten 1963.

*Robert Kennedy, USA:s justitieminister 1961-64, skjuten 1968.

*Martin Luther King, medborgarrättskämpe, fick Nobels fredspris 1964, skjuten 1968.

Vinnare i Julkrysset och Tipselvan

De tre först öppnade rätta lösningarna i Julkrysset var insända av:

- Erika Skarstedt, Örebro
- Torvald Erlandsson, Växjö
- Linda Eriksson, Örebro

Rätt rad i Tipselvan: **2 1 1 2 X 1 X 2 X 2 1**

De tre först öppnade rätta lösningarna var insända av:

- Eric Odéen, Gävle
- Kerstin Delé, Åstorp
- Bengt-Åke Blomqvist, Tumba

Grattis! Vinnarna får bokpriser via posten

VT8882

Bildtelefoni när den är som bäst

Med Visiontechs bildtelefon VT8882 kan du lika enkelt som med en vanlig telefon nå dina nära och kära med bild, ljud och text* var de än befinner sig i världen. Ingen samtalstaxa tillkommer. Allt i ett lösning som **inte** kräver en dator. Allt du behöver ha är bredbandsuppkoppling, elektricitet och en VT8882.

Total kommunikationslösning för döva och hörselskadade.

- Bra ljud och bildkvalitet
- *Textmeddelanden till andra VT8882 användare
- Uttag för varseblivning
- Godkänd av HI

Vill du veta mer om hur du ansöker om en VT8882 som ett hjälpmedel gå in på vår hemsida:

www.vt8882.se

Amiralsgatan 20 | 211 55 Malmö | Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88
Mobil/sms/3G : 0701 44 33 77 | E-mail : mail@visiontech.se

Begravningsbyrå

- gör det vackra möjligt till rimliga begravningskostnader

Nyköping 0155-21 00 54

Oxelösund 0155-343 80

Vi hjälper även till med:

- Arvskifte och förvaltning -Avveckling av dödsbon
- Bouppteckning -Dödsannons -Minnesstund
- Sordekorationer -Gravsten och inskription
- Sång- och musikarrangemang -Stöd av forskning

*Det är vi
som trycker
Dövas Tidning!*

HEDEMORA TRYCK AB

Vi kan

Trycksaker!

- från idé till färdig trycksak

Vi hjälper även till med

- **dataskurna dekaler** • **färgutskrifter i A4- och A3-format**

HEDEMORA TRYCK AB

Verkstadsgatan 29
776 35 Hedemora
Tel 0225-144 77
www.hedemoratrick.se